

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

22.9.2022 г.

Преглед на приложимото национално законодателство, ключови стратегически документи на европейско и национално ниво, както и актуалните приоритети и тенденции в областта на електронното управление

В изпълнение на Дейност 1 по Проект BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „ДИГИТАЛНА ДЕМОКРАЦИЯ В ДЕЙСТВИЕ“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския социален фонд на ЕС

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Съдържание:

Въведение	2
1. Преглед на съотносимите стратегически и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация	3
1.1. Преглед на ключовите програмни, стратегически и нормативни документи на Европейско ниво.....	3
1.2. Преглед на програмните, стратегически и нормативни документи на национално ниво .	35
2. Анализ и оценка на изпълнението на стратегическите и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация на национално ниво	56
2.1. Преглед и анализ на създаването и развитието на Стратегията за развитие на електронното управление на Република България.....	56
2.2. Анализ и оценка на изпълнението на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление на Република България 2019 – 2025 г.	65
2.3. Анализ на развитието на цифровата трансформация в Република България по разработените на европейско и световно ниво критерии, показатели и индекси.	68
3. Преглед на съотносимите стратегически документи в областта на спорта и културата	74
4. Предложение за механизъм за участието на гражданите и бизнеса в процеса на дигитална трансформация в България	76

Списък на таблиците:

Таблица 1. Програмни и стратегически документи на европейско ниво.....	4
Таблица 2. Нормативни документи на европейско ниво.....	15
Таблица 3. Програмни и стратегически документи на национално ниво.....	36
Таблица 4. Нормативни документи на национално ниво.....	45
Таблица 5. Напредък в изпълнението на мерките по Стратегията за периода 01.06.2020-31.05.2021 г.	66

Списък на фигурите:

Фигура 1. Резултати от оценка на България в „Бенчмарк за електронно управление 2022“....	69
Фигура 2. Класиране на България по индекс DESI за 2022 г.	72

Въведение

Проект BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“ се изпълнява по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFOP001-2.025 „Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“ по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г.(ОПАК). Процедурата е реализирана в изпълнение на специфична цел 3 „Увеличаване на гражданското участие в процеса на формиране и контрол на изпълнението на политики“ от Приоритетна ос 2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса“ на Програмата. Основните цели на процедурата са партньорско управление с гражданите и бизнеса и открито и отговорно управление.

Бенефициент по проекта е Сдружение „Бабел България“. Проектът се изпълнява в партньорство с Българската търговско-промишлена палата (БТПП).

По проекта са предвидени пет дейности, а именно:

- **Дейност 1:** Преглед, анализ и оценка на степента на изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление на Република България 2019-2025 г. и на актуализираната Пътна карта за изпълнението ѝ, както и преглед на всички съотносими стратегически и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация.;
- **Дейност 2:** Проучване на нивото на дигитализация на общинските услуги, предизвикателствата и възможностите и подготовка на препоръки за Общински стратегии за дигитална трансформация.;
- **Дейност 3:** Проучване и анализ на нивото на дигитализация в спорта, анализ на нуждите и предизвикателствата и подготовка на препоръки за съставянето на Секторна стратегия за дигитализация в спорта.;
- **Дейност 4:** Проучване и анализ на нивото на дигитализация в областта на културата, анализ на нуждите и предизвикателствата и подготовка на препоръки за Секторна стратегия за дигитализация в областта на културата.;
- **Дейност 5:** Информационна кампания за повишаване информираността на целевите групи за предимствата от въвеждането и ползването на електронни услуги с цел активизиране участието на бизнеса, гражданите и структурите на гражданското общество в мониторинга на политиките, свързани с дигиталната трансформация на услугите.

В рамките на първата дейност по проекта се предвижда извършването на преглед, анализ и оценка на степента на изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление на Република България 2019-2025 г. и на актуализираната Пътна карта за изпълнението ѝ, както и преглед на всички съотносими стратегически и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация. Целта на тази дейност е да бъде направен преглед на приложимото национално законодателство, ключови стратегически документи на европейско и национално ниво, както и актуалните приоритети и тенденции в областта на електронното управление. Дигиталната трансформация на услугите в Република България е продължителен процес. Независимо от постигнатото в тази област, е необходимо да се направи преглед на стратегическите документи, определящи управлението на този процес в средносрочен план, защото все още не е създаден механизъм за активно участие на бизнеса и на гражданите в

мониторинга върху изпълнението на политиките, свързани с дигиталната трансформация на услугите.

Настоящият документ е разработен в изпълнение на заложените цели и задачи на Дейност 1 по проекта „Преглед, анализ и оценка на степента на изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление на Република България 2019-2025 г. и на актуализираната Пътна карта за изпълнението ѝ, както и преглед на всички съотносими стратегически и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация“.

1. Преглед на съотносимите стратегически и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация

В настоящият раздел са описани основните програмни, стратегически и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация, като са структурирани в две части: съответно документи на Европейско и на национално ниво.

1.1. Преглед на ключовите програмни, стратегически и нормативни документи на Европейско ниво

Ключовите програмни и стратегически документи на европейско ниво в областта на дигиталната трансформация са представени в табличен вид с кратка анотация на съдържанието, приоритетите, целите и задачите.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Таблица 1. Програмни и стратегически документи на европейско ниво

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
1. Стратегия „Европа 2020“¹	Стратегия „Европа 2020“, озаглавена Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж е приета от ЕК - Брюксел, 3.3.2010 г. COM(2010) 2020 окончателен	В рамките на трите приоритета, включени в наименованието на Стратегията са формулирани пет водещи цели, като ЕК предлага седем водещи инициативи за стимулиране на напредъка по всяка приоритетна тема, включително и „Програма в областта на цифровите технологии за Европа“, която има за цел да ускори развитието на високоскоростен достъп до интернет и да извлече ползи от наличието на единен цифров пазар за домакинствата и фирмите.
2. Програма в областта на цифровите технологии за Европа („Digital Agenda for Europe“)²	Програмата е приета в изпълнение на Стратегия „Европа 2020“ със съобщение на ЕК до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите - Брюксел, 19.5.2010 COM(2010)245 окончателен	- Целта на Програмата е да бъдат постигнати устойчиви икономически и социални ползи от единен цифров пазар, който се основава на бърз и високоскоростен интернет и оперативно съвместими приложения, широколентов достъп до интернет за всички до 2013 г., достъп до повисокоскоростен интернет (от най-малко 30 Mbps) до 2020 г. и ползването на поне 50 % от европейските домакинства на интернет връзка от над 100 Mbps. В изпълнение на целите, Програмата предвижда държавите-членки да: - приложат Европейската рамка за оперативна съвместимост на национално ниво и да изпълнят ангажиментите си относно оперативната съвместимост и стандартите, поети в декларациите от Малмьо и Гранада; - създадат добре функционираща мрежа на национално ниво от екипи за незабавно реагиране при компютърни

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=en>

² <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:BG:PDF>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		инциденти, да въведат изцяло в действие горещи линии за съобщаване на обидно или вредно онлайн съдържание, да организират кампании за повишаване на информираността относно безопасността на деца в онлайн пространството и да насърчават доставчиците на онлайн услуги да прилагат мерки за саморегулиране във връзка с онлайн безопасността на децата; - изградят или пригледят национални платформи за сигнализиране към платформата на Европол по киберпрестъпност; - разработят оперативни стратегии за високоскоростен интернет и да се насочат към публично финансиране, включително структурните фондове, в области, чиито нужди не са задоволени изцяло от частни инвестиции (развитие на селските райони); - изпълняват Програмата за европейската политика в областта на радиочестотния спектър, така че да гарантират координираното разпределение; - установят нормативна рамка за координиране на публичните дейности с цел намаляване на разходите за развитието на мрежата; - насърчат използването на модерни, достъпни онлайн услуги (като например електронно правителство, електронен здравен портал, „интелигентен дом“, цифрови умения, сигурност); - направят услугите на електронното управление напълно оперативно съвместими, като преодолеят организационните, техническите или семантичните пречки;

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 "Дигитална демокрация в действие", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		■ гарантират, че единичните звена за контакт функционират като напълно развити центрове за електронно управление отвъд изискванията и областите, обхванати от Директивата за услугите; ■ се споразумеят относно общ списък на основни трансгранични публични услуги, които отговарят на добре определени потребности — даващи възможност на предприемачи да започнат и да извършват стопанска дейност навсякъде в Европа независимо от първоначалното им местонахождение и позволяващи на гражданите да учат, работят, пребивават и излязат в пенсия навсякъде в Европейския съюз. Тези основни услуги следва да са на разположение онлайн не по-късно от 2015 г.
3. Стратегия за цифров единен пазар за Европа³	Стратегията е приета със съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите - Брюксел, 6.5.2015 г. COM(2015) 192 окончателен. Изложените в Стратегията факти са базирани на работен документ на службите на Комисията „Стратегия за цифровия единен пазар за Европа — анализ и данни“ SWD(2015) 100. Този документ съдържа също така по-подробна информация относно естеството на разгледаните	Стратегията включва набор от целенасочени действия, които е планирано да бъдат изпълнени до края на 2016 г. в рамките на три основни стълба: ■ По-добър достъп на потребителите и бизнеса до онлайн стоки и услуги в Европа - това изисква бързото отстраняване на основните различия между онлайн и офлайн пространството с цел премахване на бариерите пред трансграничната дейност в интернет. ■ Създаване на подходящи условия за успешното развитие на цифрови мрежи и услуги - това изисква високоскоростни, сигурни и надеждни инфраструктури и свързани със съдържанието услуги, които да бъдат подкрепени от

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=BG>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
	предизвикателства и данни в подкрепа на стратегията.	подходящи регулаторни условия за иновации, инвестиции, лоялна конкуренция и равнопоставени условия. Максимизиране на потенциала за растеж на нашата европейска цифрова икономика - това изисква инвестиции в ИКТ инфраструктури и технологии, като например компютърни услуги „в облак“ и големи данни и научни изследвания и иновации, с цел повишаване на промишлената конкурентоспособност, както и подобряване на обществените услуги, приобщаването и уменията.
4. План за действие на ЕС за електронно управление през периода 2016—2020 г.⁴	Планът за действие за този период е приет със съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите - Брюксел, 19.4.2016 г. COM(2016) 179 под наименованието „Ускоряване на цифровото преобразуване на управлението“. Той е трети по ред след План за действие за електронно управление през периода 2006-2010 г. и План за действие за електронно управление през периода 2011-2015 г.	Планът е разработен на база Стратегията за цифровия единен пазар за Европа. С него се цели преодоляването на съществуващите „цифрови“ пречки пред цифровия единен пазар и предотвратяването на по-нататъшната разпокъсаност, възникваща в хода на модернизирането на публичните администрации. Планът за действие е организиран в 3 стълба, както следва: - Стълб I: Модернизиране на публичната администрация с ИКТ, като се използват ключови цифрови фактори за постигане на успех - действията в този стълб имат за цел да подобрят ефикасността и ефективността на публичните администрации чрез използване на цифрови инструменти, които са от решаващо значение за икономическия климат; - Стълб II: Осигуряване на трансгранична мобилност с оперативно съвместими цифрови публични услуги - действията имат за цел да улеснят мобилността и достъпа до трансгранични обществени услуги за гражданите и предприятията в един оперативно съвместим ЕС;

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0179&from=BG>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		Стълб III: Улесняване на взаимодействието между администрациите и гражданите/предприятията с помощта на цифровите технологии с оглед на предоставянето на висококачествени публични услуги - действията са насочени към подобряване на достъпа до цифровите публични услуги от страна на гражданите и бизнеса.
5. Европейска рамка за оперативна съвместимост⁵	Европейската рамка за оперативна съвместимост е част от съобщението на Европейската комисия до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите (COM(2017)134), прието на 23 март 2017 г.	Рамката дава конкретни насоки как да се създадат оперативно съвместими цифрови обществени услуги. Документът предлага на публичните администрации 47 конкретни препоръки за това как да подобрят управлението на своите дейности за оперативна съвместимост, да установят междуорганизационни взаимоотношения, да рационализират процесите, поддържащи цифрови услуги от край до край, и да гарантират, че съществуващото и новото законодателство не компрометират усилията за оперативна съвместимост. Новата Европейска рамка за оперативна съвместимост се предприема в контекста на приоритета на Комисията за създаване на цифров единен пазар в Европа. Публичният сектор, който представлява над една четвърт от общата заетост и представлява приблизително една пета от БВП на ЕС чрез обществени поръчки, играе ключова роля в цифровия единен пазар като регулатор, доставчик на услуги и работодател. Успешното прилагане на Рамката цели подобряването на качеството на европейските обществени услуги и създаването на среда, в която публичните администрации могат да си сътрудничат цифрово.

⁵ https://ec.europa.eu/isa2/eif_en/

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
6. Декларация на министрите за е-управление (Талинска декларация)	„Талинската декларация“ (Ministerial Declaration on eGovernment - the Tallinn Declaration) за електронно управление е приета на министерската среща по време на естонското председателство на Съвета на ЕС на 6 октомври 2017 г. в Талин	„Талинска декларация“ има за цел да препотвърди политическата воля на страните членки и да даде важен тласък, както колективно, така и поотделно, за ускоряване на модернизацията на публичния сектор. В нея се насочват усилията за по-нататъшно цифрово развитие и съвместни действия чрез разпространение на цифровизацията във всички области на политиката и гарантиране, че крайните потребители ще са в центъра на услугите. Предвижда се за период от 5 години (от 2018 г. до 2022 г.) държавите да предприемат осезаеми стъпки за реализация на принципите, заложиени в Плана за действие на Европейския съюз за електронно управление за периода 2016 – 2020 г. и Европейската рамка за оперативна съвместимост.
7. Берлинска декларация за цифровото общество и базираното на ценности цифрово управление⁶	Декларацията е приета и подписана от ресорните министри на всички страни-членки на ЕС по време на Германското председателство на Съвета на ЕС на 08 декември 2020 г.	Декларацията е продължение и надграждане на Талинската декларация за електронното управление, с която са одобрени ключовите принципи за цифровите обществени услуги, представени в Плана за действие за електронно управление за периода 2016-2020 г. Берлинската декларация надгражда принципите, ориентирани към потребителя, формулирани в Декларацията от Талин, като укрепва водещата роля на публичните администрации в стимулирането на основана на ценности цифрова трансформация на европейските общества.
8. Лисабонска декларация - „Цифрова демокрация с цел“⁷	Декларацията е приета по време на Португалското председателство на Съвета на ЕС на 01 юни 2021 г.	Лисабонската декларация се основава на предишни инициативи като декларациите от Талин и Берлин и има за цел да допринесе за продължаващата обществена консултация относно цифровите принципи, стартирана от Европейската комисия.

⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/berlin-declaration-digital-society-and-value-based-digital-government>

⁷ <https://www.lisbondeclaration.eu/>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		В Декларацията са определени общи разбирания и ангажименти в три основни области: ▪ Отстояване на човешките права, етичните ценности и демократичното участие в контекста на дигиталната ера, а именно чрез борба с дискриминацията, дезинформацията и други злонамерени онлайн дейности, но също и чрез заявяване на важността на достъпната свързаност и обучението за дигитални умения; ▪ Насърчаване на заинтересованите страни и по-широко международно сътрудничество в цифровия контекст в области като стандарти, инфраструктура, потоци от данни, научноизследователска и развойна дейност и сигурни и надеждни онлайн услуги; ▪ Признавайки значението на зелените и цифровите технологии, като ключов елемент за нова парадигма на икономически растеж, балансиране на иновациите и конкурентоспособността със социалното и екологичното устойчиво развитие.
9. Изграждане на цифровото бъдеще на Европа ⁸	Документът е представен със съобщение на Европейската комисия до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите (COM(2020) 67), прието на 19 февруари 2020 г.	В програмният документ Европейската комисия поема ангажимент през следващите пет години да съсредоточи усилията си върху постигането на три основни цели, за да гарантира, че цифровите решения помагат на Европа да върви по свой собствен път към цифрова трансформация, която работи в полза на хората и е в съответствие с европейските ценности. Целите са: ▪ Технология, която работи за хората: Разработване, внедряване и усвояване на технология, която води до реална

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0067>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		промяна във всекидневния живот на хората. Силна и конкурентоспособна икономика, която владее и създава технологията по начин, при който се зачитат европейските ценности; ▪ Справедлива и конкурентоспособна икономика: Единен пазар без сътресения, в условията на който дружествата, независимо от тяхната големина и сектора, в който развиват своята дейност, могат да се конкурират при равни условия и да разработват, предлагат на пазара и използват цифрови технологии, продукти и услуги в мащаб, който повишава тяхната производителност и конкурентоспособност в световен мащаб, а потребителите могат да бъдат уверени, че правата им се зачитат; ▪ Отворено, демократично и устойчиво общество: Ползваща се с доверието им среда, в която гражданите имат възможност да избират как да действат и да взаимодействат помежду си, а също и пълен контрол върху данните, които предоставят както онлайн, така и офлайн. Европейски подход за цифрова трансформация, който укрепва демократичните ценности, зачита основните права и допринася за една устойчива, неутрална по отношение на климата и позволяваща ефективно използване на ресурсите икономика.
10. Бяла книга за изкуствения интелект - Европа в търсене на високи постижения и атмосфера на доверие⁹	Документът е приет с решение на Европейската комисия (COM(2020) 65) на 19 февруари 2020 г., заедно с програмната	Европейската комисия предвижда приемането на регулаторен и инвестиционно ориентиран подход, който едновременно би насърчил навлизането на изкуствения интелект и би ограничил рисковете, които пораждаат някои приложения на тази нова

⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_bg.pdf

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
	стратегия „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“	технология. Целта на Бялата книга е да представи варианти на политики за постигането на целите, заложи в Европейската стратегия за изкуствен интелект, представена през април 2018 г.
11. Европейска стратегия за данните ¹⁰	Стратегията е публикувана със съобщение на Европейската комисия до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите (COM(2020) 66), прието на 19 февруари 2020 г., едновременно със Съобщението на Комисията „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“ и Бяла книга за изкуствения интелект.	В Европейската стратегия за данните се посочва, че Европа може да съчетае своите предимства в областта на технологиите и промишлеността с висококачествена цифрова инфраструктура и регулаторна рамка, основана на нейните основни ценности, и да се превърне в световен лидер при иновациите в основаната на данни икономика и нейните приложения. На тази основа тя може да разработи „екосистема“ за ИИ, която да пренесе ползите от тази нова технология в европейското общество и икономика като цяло. Стратегията включва мерки с хоризонт от пет години с цялостен подход към икономиката, основана на данни, който има за цел да увеличи използването и търсенето на данни и продукти и услуги на основата на данни в рамките на единния пазар.
12. Цифров компас до 2030 г.: Европейският път за цифровото десетилетие ¹¹	Документът е представен със съобщение на Европейската комисия до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите (COM(2021) 118), прието на 9 март 2021 г.	Документът предвижда създаването на Цифров компас, чрез който амбициите на ЕС в областта на цифровите технологии за 2030 г. да намерят конкретно изражение посредством конкретни цели, и да се гарантира тяхното изпълнение. Предвижда се Компасът да се основава на система за засилено наблюдение, чрез която да се проследява развитието на ЕС по отношение на темпа на цифрова трансформация, празнотите в капацитетните възможности на Европа в стратегическите

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0066&from=BG>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX:52021DC0118>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		области на цифровизацията, както и прилагането на цифровите принципи. Планира се той да включва средствата за осъществяване на визията и да очертае ключови етапи, ориентирани в четири основни направления. Първите две насочени към цифровите възможности в инфраструктурата и в образованието и уменията, а другите две — към цифровата трансформация на предприятията и обществените услуги.
13. Европейска декларация относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие ¹²	Декларацията е публикувана със съобщение на Европейската комисия до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите (COM(2022) 28), прието на 26 януари 2022 г.	Декларацията е изготвена в отговор на призивите на Европейския парламент да се гарантира, че подходът на ЕС към цифровата трансформация е напълно съгласуван с основните права, включително правилата за защита на данните и равното третиране, с принципите за технологична и мрежова неутралност и приобщаване, както и да се подобрят цифровите умения и компетентности и да се насърчи изграждането на високоефективна екосистема за цифрово образование. С нея също така се отчита призивът на Европейския парламент за защита на правата на потребителите в цифровата среда, за гарантиране на свободата на медиите и за борба с дезинформацията. Декларацията е тясно свързана с приетото през септември 2021 г. предложение „Път към цифровото десетилетие“, в което се определят по-широкообхватните цифрови цели и пътят за постигането им, и го допълва.

¹² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/declaration-european-digital-rights-and-principles>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

В следващата таблица е представен преглед на основните действащи нормативни документи (регламенти, директиви и др.) на европейско ниво с кратка анотация на съдържанието, приоритетите, целите и задачите, които имат отношение към ангажиментите на страната в областта на дигиталната трансформация. Нормативните документи на ниво ЕС са описани в хронологичен ред от датата на публикуването им.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Таблица 2. Нормативни документи на европейско ниво

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
1. Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹³	Директива 2007/2/ЕО за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (INSPIRE) от 14 март 2007 г. е публикувана в Официален вестник на Европейския съюз, L 108, на 25 април 2007 г. Директивата е изменена с Регламент (ЕС) 2019/1010 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно привеждането в съответствие на задълженията за докладване в рамките на законодателството, свързано с околната среда, и за изменение на регламенти (ЕО) № 166/2006 и (ЕС) № 995/2010 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2002/49/ЕО, 2004/35/ЕО, 2007/2/ЕО, 2009/147/ЕО и 2010/63/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 338/97 и (ЕО) № 2173/2005 на Съвета и Директива 86/278/ЕИО на Съвета.	Целта на Директивата е да се определят общи правила, насочени към създаване на Инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност („INSPIRE“), за целите на общностните политики в областта на околната среда и политиките или дейностите, които могат да окажат влияние върху околната среда. За целите на Директивата са дадени определения на отделните понятия, в т.ч. „инфраструктура за пространствена информация“; „пространствени данни“; „масив от пространствени данни“; „услуги за пространствени данни“; „метаданни“; „оперативна съвместимост“ и др. Директивата определя правилата за изграждане на европейската инфраструктура въз основа на инфраструктурата за пространствена информация, която е създадена и се управлява от държавите от ЕС.
2. Регламент (ЕС) № 1024/2012 на Европейския парламент и на Съвета¹⁴	Регламент (ЕС) № 1024/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно административно сътрудничество	Регламентът се прилага от 4 декември 2012 г. и определя правила за използването на Информационната система за вътрешния пазар (ИСВП) за административно сътрудничество, включително обработката и обмена на лични данни на

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2007/2/oj>

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32012R1024>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
	посредством Информационната система за вътрешния пазар и за отмяна на Решение 2008/49/ЕО на Комисията („Регламент за ИСВП“) е публикуван в Официален вестник на Европейския съюз, L 316/1 на 14 ноември 2012 г. Регламентът е изменян 8 пъти, като последното изменение е от 21 февруари 2022 г.	граждани на ЕС между компетентните органи на държавите от ЕС и Европейската комисия. Вътрешният пазар на Европейския съюз (ЕС) е единен пазар, в който е обезпечено свободното движение на стоки, услуги, капитали и хора и в който европейските граждани са свободни да живеят, работят, учат и да развиват бизнес. ИСВП е сигурно приложение, достъпно чрез интернет, което позволява на органите на национално, регионално и местно равнище да комуникират бързо и лесно със своите колеги от ЕС, Исландия, Лихтенщайн и Норвегия относно законодателството на ЕС за вътрешния пазар (т.е. законите, свързани с единния пазар, който съществува между страните от ЕС и където е гарантирано свободното движение на стоки, услуги, капитали и хора, и където гражданите са свободни да живеят, работят, учат и да правят бизнес). Тя е безплатна обществена услуга, която е разработена от Комисията и е налична на всички езици на Европейския съюз. Благодарение на своята гъвкавост системата може да бъде разширявана по области на приложение. ИСВП предлага следните основни функции: двустранен обмен на информация: (с един потребител) сигурен обмен на информация между два компетентни органа; обмен на информация между много потребители едновременно: (един към много потребители) позволява органите да изпращат информация до множество получатели; архив: многоезична база данни за търсене и споделяне на информация между участниците в ИПСВ; решаване на случаи чрез SOLVIT: работен процес, който помага за намирането на решение на въпросите от жалбите, подадени от граждани и фирми,

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		свързани с прилагането на законодателството на ЕС от страна на публичните органи; публичен интерфейс, който позволява външни участници да си взаимодействат с ИСВП.
3. Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета¹⁵	Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО е публикуван в Официален вестник на Европейския съюз, L 257/73, на 28 август 2014 г.	Целта на Регламента е да се повиши доверието в електронните трансакции на вътрешния пазар, като се предостави обща основа за надеждно взаимодействие по електронен път между гражданите, предприятията и публичните органи, чрез което ще се увеличи ефективността на обществените и частните онлайн услуги, електронния бизнес и електронната търговия в Съюза. С Регламента се създава нова система за сигурни електронни трансакции в рамките на ЕС между бизнеса, гражданите и публичните органи. С оглед да се гарантира правилното функциониране на вътрешния пазар, като същевременно се цели постигане на подходящо равнище на сигурност на средствата за електронна идентификация и удостоверителни услуги, с Регламента се: ■ определят условията, при които държавите членки признават средствата за електронна идентификация на физически и юридически лица, които средства попадат в обхвата на дадена схема за електронна идентификация на друга държава членка, за която е извършено уведомяване; ■ определят правилата за удостоверителните услуги, по-специално за електронни трансакции; и ■ установява правна рамка за електронните подписи, електронните печати, електронните времеви печати, електронните документи, услугите за електронна

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32014R0910>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		препоръчана поща и услугите по удостоверяване автентичността на уебсайтове. В отделни приложения към Регламента са описани изискванията към: ■ квалифицираните удостоверения за електронни подписи; ■ устройствата за създаване на квалифициран електронен подпис; ■ квалифицираните удостоверения за електронни печати; ■ квалифицираните удостоверения за автентичност на уебсайтове.
4. Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета¹⁶	Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година относно мерки за високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза е публикувана в Официален вестник на ЕС (L 194/1) на 19 юли 2016 г.	С Директивата се установяват мерки с цел постигане на високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза, така че да се подобри функционирането на вътрешния пазар. За тази цел с Директивата се: ■ предвиждат задължения за всички държави членки да приемат национална стратегия относно сигурността на мрежите и информационните системи; ■ създава група за сътрудничество с цел подкрепа и улесняване на стратегическото сътрудничество и обмен на информация между държавите членки и изграждане на доверие сред тях; ■ създава мрежа на екипите за реагиране при инциденти с компютърната сигурност (наричана по-долу „мрежата на ЕРИКС“) с цел да се способства за изграждане на доверие между държавите членки и да се насърчи бързото и ефективно оперативно сътрудничество;

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32016L1148>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		- установяват изискванията за сигурност и уведомяване за операторите на основни услуги и за доставчиците на цифрови услуги; - предвиждат задълженията на държавите членки да определят националните компетентни органи, единните звена за контакт и ЕРИКС със задачи, свързани със сигурността на мрежите и информационните системи. В Приложение I са описани изискванията към и задачи на екипите за реагиране при инциденти с компютърната сигурност (ЕРИКС). В Приложение II са посочени секторите, подсекторите и категориите субекти – оператори на основни услуги. Тя се прилага от 8 август 2016 г. Държавите от ЕС трябва да я включат в националното законодателство до 9 май 2018 г., и до 9 ноември 2018 г. за всеки сектор и подсектор, посочен в приложение II, следва да определят операторите на основни услуги с място на установяване на тяхна територия.
5. Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета¹⁷	Директива (ЕС) 2016/2102 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 година относно достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от обществен сектор е публикувана в Официален вестник на ЕС на 2 декември 2016 г.	Директивата има за цел да сближи законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки, свързани с изискванията за достъпност на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от обществен сектор, като по този начин позволи тези уебсайтове и мобилни приложения да бъдат по-достъпни за потребителите, и по-специално за хората с увреждания. Директивата има за цел да направи уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от обществен сектор по-достъпни, и да хармонизира различните стандарти в рамките

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32016L2102>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		на ЕС, като намали бариерите за разработчиците на продукти и услуги, свързани с достъпността. Това ще позволи на гражданите на ЕС, по-специално на тези с увреждания, да получат по-добър достъп до обществени услуги, основен принцип на Програмата в областта на цифровите технологии за Европа на ЕС и на Плана за действие на ЕС за електронно управление през периода 2016—2020 г. С нея се изисква гаранция от държавите-членки, че организациите от обществен сектор вземат необходимите мерки техните уебсайтове и мобилни приложения да станат по-достъпни, с лесно разпознаваеми елементи, оперативни и надеждни. До 23 септември 2018 г. държавите членки следва да информират Комисията за органа, отговарящ за прилагането на Директивата. Също така, до същата дата държавите членки следва да въведат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с тази директива.
6. Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета¹⁸	Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета от 2 октомври 2018 година за създаване на единна цифрова платформа за предоставяне на достъп до информация, до процедури и услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми и за изменение на Регламент (ЕС) № 1024/2012 е публикуван в Официален вестник на ЕС на 21 ноември 2018 г.	С Регламента се определят правила за: създаването и функционирането на единна цифрова платформа, с която на гражданите и предприятията се осигурява лесен достъп до висококачествена информация, до ефикасни процедури и до ефективни услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми във връзка с правилата на Съюза и националните правила, приложими за граждани и предприятия, които упражняват или възнамеряват да

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32018R1724>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
	Регламентът се прилага от 11 декември 2018 г. и е част от пакета за съответствие, стартиран през 2017 г., който включва също така и предложение за инструмент за информация за единния пазар и подобрения на SOLVIT, безплатната услуга за помощ за вътрешния пазар.	упражняват правата си, произтичащи от правото на Съюза в областта на вътрешния пазар; - използването на процедури от трансгранични потребители и прилагането на принципа на еднократност във връзка с процедурите; - докладването относно пречките в рамките на вътрешния пазар въз основа на събирането на обратна информация от потребителите и на статистически данни от предлаганите от платформата услуги. Единната цифрова платформа включва общ потребителски интерфейс, управляван от Комисията, който е интегриран в портала „Вашата Европа“, който предоставя информация на ниво ЕС и на национално ниво относно правата на гражданите и предприятията, както и достъп до услуги за оказване на помощ. Функцията за търсене в портала „Вашата Европа“ предостави достъп до: - информация — гражданите да могат лесно да намерят надеждна, качествена информация за правила на ЕС и националните правила, приложими за тях, когато желаят да упражнят правата си на вътрешния пазар; - процедури — гражданите да разберат как точно да извършват административни процедури и какви стъпки трябва да следват; - услуги за оказване на помощ — ако потребителите все още са объркани относно приложимите правила или имат проблем с дадена процедура, те да бъдат насочени към най-подходящата национална или европейска услуга за оказване на помощ, за да могат да решат своя проблем.

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		Принципът „само веднъж“ (т.е. потребителите не трябва да представят пред органите документи или данни, които вече са на разположение на други органи) ще се прилага за трансграничния обмен на доказателства за редица процедури. За тези процедури потребителите ще имат възможност да поискат директен обмен на доказателства между органите в различните държави от ЕС. До края на 2023 г. следва да бъде осигурен онлайн достъп до 21 ключови административни процедури във всички държави от ЕС, които се отнасят до конкретни ситуации, свързани с осъществяване на стопанска дейност, работа, учене или преместване от едно място на друго.
7. Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета¹⁹	Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО е публикуван в Официален вестник на ЕС на 21 ноември 2018 г. Той е приведен в съответствие с Общия регламент относно защитата на данните и Директивата относно правоприлагането в тази област.	С Регламента се определят правилата по отношение на защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите и органите на Съюза, както и правилата по отношение на свободното движение на лични данни между тях или до други получатели, установени в Съюза. В документа са определени основните принципи, свързани с обработването на лични данни. Според тях, личните данни следва да: ■ се обработват законосъобразно, добросъвестно и по прозрачен начин по отношение на субекта на данните („законосъобразност, добросъвестност и прозрачност“); ■ се събират за конкретни, изрично указани и законни цели и да не се обработват по-нататък по начин, който е несъвместим с тези цели; по-нататъшното обработване за

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32018R1725>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		целите на архивирането в обществен интерес, за научни или исторически изследвания или за статистически цели не се счита, съгласно член 13, за несъвместимо с първоначалните цели („ограничение на целите“); ■ са адекватни, относими и не надхвърлят необходимото във връзка с целите, за които се обработват („свеждане на данните до минимум“); ■ са точни и при необходимост да се актуализират; трябва да се предприемат всички разумни мерки, за да се гарантира незабавното изтриване или коригиране на неточни лични данни, като се имат предвид целите, за които те се обработват („точност“); ■ се съхраняват във вид, който позволява идентифицирането на субектите на данните за период, не по-дълъг от необходимия за целите, за които се обработват личните данни; личните данни могат да се съхраняват за по-дълги срокове, доколкото ще бъдат обработвани единствено за целите на архивирането в обществен интерес, за научни или исторически изследвания или за статистически цели съгласно член 13, при условие че бъдат приложени подходящите технически и организационни мерки, предвидени в настоящия регламент с цел да бъдат гарантирани правата и свободите на субекта на данните („ограничение на съхранението“); ■ се обработват по начин, който гарантира подходящо ниво на сигурност на личните данни, включително защита срещу неразрешено или незаконосъобразно обработване и срещу случайна загуба, унищожаване или повреждане, като се

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		прилагат подходящи технически или организационни мерки („цялостност и поверителност“). В Регламента е указано, че Администраторите на данни носят отговорност за спазването на посочените принципи и трябва да са в състояние да го докажат („отчетност“). Те трябва да гарантират поверителността и безопасността на своите електронни комуникационни мрежи и да прилагат подходящите технически и организационни мерки за да гарантират че обработването на лични данни съответства на регламента. Регламентът определя и правата на субекта на данни, като може да изиска от администратора потвърждение дали се обработват лични му данни, да получи достъп до съответните данни, както и информация за целите на обработването и периода на съхранението им.
8. Регламент (ЕС) 2019/881 на Европейския парламент и на Съвета²⁰	Регламент (ЕС) 2019/881 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година относно ENISA (Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност) и сертифицирането на киберсигурността на информационните и комуникационните технологии, както и за отмяна на Регламент (ЕС) № 526/2013 (Акт за киберсигурността) е публикуван в Официален вестник на ЕС на 7 юни 2019 г.	С Регламента се определят целите, задачите и организационните аспекти на ENISA (Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност) и се определя рамка за създаването на европейски схеми за сертифициране на киберсигурността с цел да се гарантира подходящо ниво на киберсигурност за ИКТ продукти, ИКТ услуги и ИКТ процеси в Съюза, както и с цел да се избегне разпокъсаност на вътрешния пазар по отношение на схемите за сертифициране на киберсигурността в Съюза. Предвижда се Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност да функционира като експертен център по въпросите на киберсигурността на основата на своята

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32019R0881>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		независимост, научното и техническо качество на предоставяните консултации и помощ, предлаганата от нея информация, прозрачността на процедурите ѝ за действие, методите ѝ на работа, както и на добросъвестното изпълнение на възложените ѝ задачи. С Регламента се създава и Европейска рамка за сертифициране на киберсигурността. С нея се предвижда механизъм за установяване на европейски схеми за сертифициране на киберсигурността и за удостоверяване, че ИКТ продуктите, ИКТ услугите и ИКТ процесите, които са били оценени в съответствие с такива схеми, отговарят на определени изисквания за сигурност с цел да се защити наличността, автентичността, целостта или поверителността на съхраняваните, предаваните или обработваните данни или на функциите и услугите, предлагани или направени достъпни чрез тези продукти, услуги и процеси през целия им жизнен цикъл. Всяка държава членка определя един или повече национални органи за сертифициране на киберсигурността на своя територия или, по взаимно съгласие с друга държава членка, определя един или повече национални органи за сертифициране на киберсигурността, установени във въпросната друга държава членка, които да отговарят за задачите по надзора в определящата държава членка. С Регламента се определят изискванията и правомощията на националните органи за сертифициране на киберсигурността. С Регламента се създава Европейска група за сертифициране на киберсигурността. Тя е съставена от представители на

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		националните органи за сертифициране на киберсигурността или представители на други съответни национални органи.
9. Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета²¹	Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор е публикувана в Официален вестник на ЕС на 26 юни 2019 г. Директивата отменя предишната Директива 2003/98/ЕО, изменена през 2013 г. с Директива 2013/37/ЕС.	С цел да се насърчи използването на отворени данни и да се стимулират иновациите в продуктите и услугите, Директивата установява набор от минимален брой правила, уреждащи повторното използване и практическите механизми за улесняване на повторното използване на: ■ съществуващите документи, притежавани от органите от обществения сектор в държавите членки; ■ съществуващите документи, притежавани от определени в нея публични предприятия, които: ■ научноизследователските данни съгласно условията, посочени в Директивата. Директивата задължава държавите членки и органите от обществения сектор да предоставят лесен достъп до повторната употреба на всички общодостъпни документи, като се гарантира широкото използване на цифровите технологии или цифровото преобразуване на публичните администрации и публичните услуги, освен ако достъпът не е ограничен съгласно националните правила за достъп до документи и при спазване на другите изключения, установени в нея. Директивата въвежда понятието набори от данни с висока стойност в шест тематични категории, определени като документи, чието повторното използване е свързано с важни ползи за обществото и икономиката.

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1563375853149&uri=CELEX:32019L1024>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
10. Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1121 на Комисията²²	Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1121 на Комисията от 29 юли 2020 година относно събирането и споделянето на статистически данни за потребителите и обратна информация от потребителите относно предлаганите от единната цифрова платформа услуги в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета е публикуван в Официален вестник на ЕС на 30 юли 2020 г.	В Регламента са определени правилата за събиране на контекстуални данни, събиране и предаване на статистически данни за отделните видове услуги, както и за достъпа и съхранението на статистически данни. Регламентирани са правилата за обратна информация от потребителите. Определени са и задълженията на доставчиците на услуги, използващи алтернативен инструмент за обратна информация от потребителите.
11. Регламент (ЕС) 2021/887 на Европейския парламент и на Съвета²³	Регламент (ЕС) 2021/887 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 година за създаване на Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и на мрежа от национални координационни центрове е публикуван в Официален вестник на ЕС на 8 юни 2021 г.	В Регламента са описани правилата за определяне на кандидатури за национални координационни центрове, както и правилата за създаване на Експертна общност в сферата на киберсигурността. Мисията на Експертният център и на Мрежата е да помагат на Съюза: да укрепи своето лидерство и своята стратегическа автономност в областта на киберсигурността, като поддържа и развива научноизследователските, академичните, обществените, технологичните и промишлените способности на Съюза, свързани с киберсигурността, и способностите, необходими за укрепване на доверието и сигурността, включително поверителността, целостта и достъпността на данните, в цифровия единен пазар;

²² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32020R1121>

²³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32021R0887>

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 "Дигитална демокрация в действие", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		- да подкрепя технологичния капацитет на Съюза, способностите и уменията, свързани с устойчивостта и надеждността на инфраструктурата от мрежи и информационни системи, включително критичната инфраструктура и широко използвания хардуер и софтуер в Съюза; и - да увеличи в световен мащаб конкурентоспособността на своята промишленост в областта на киберсигурността, да гарантира високи стандарти на киберсигурност в Съюза и да превърне киберсигурността в конкурентно предимство на други свои промишлени отрасли. Експертният център има общата цел да насърчава научните изследвания, иновациите и внедряването в областта на киберсигурността с оглед на изпълнението на мисията. Експертният център играе съществена роля за изпълнението на свързаната с киберсигурността част от програмата „Цифрова Европа“ и допринася за изпълнението на Хоризонт Европа. С Регламента са определени организацията и реда за функциониране на Експертния център. До 29 декември 2021 г. всяка държава членка е следвало да определи един субект, който отговаря на критериите, посочени в Регламента, да изпълнява функцията на национален координационен център. Такъв субект може да бъде субект, вече установен в съответната държава членка. В Регламента детайлно са описани задачите на националните координационни центрове.

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
12. Законодателен акт за цифровите услуги и Законодателен акт за цифровите пазари²⁴	Европейската комисия е предложила две законодателни инициативи за надграждане на правилата, управляващи цифровите услуги в ЕС: Закона за цифровите услуги (DSA) и Закона за цифровите пазари (DMA). Комисията е изготвила предложенията през декември 2020 г. и на 25 март 2022 г. е постигнато политическо споразумение относно Закона за цифровите пазари, а на 23 април 2022 г. относно Закона за цифровите услуги. След приемането на Пакета за цифрови услуги на първо четене от Европейския парламент през юли 2022 г. и двата текста трябва да бъдат приети от Съвета на Европейския съюз. След приемането от Съвета, както Законът за цифровите услуги, така и Законът за цифровите пазари ще бъдат подписани от председателите на двете институции и публикувани в Официален вестник. И двата закона влизат в сила 20 дни след публикуването им в Държавен вестник. DSA се предвижда да бъде пряко приложим в целия ЕС и ще се прилага петнадесет месеца или от 1 януари 2024 г., което настъпи по-късно, след влизане в сила. Що се отнася до задълженията за много големи	Заедно двата законодателни акта формират единен набор от нови правила, които ще бъдат приложими в целия ЕС за създаване на по-безопасно и по-отворено цифрово пространство. Те имат две основни цели: - да се създаде по-безопасно цифрово пространство, в което основните права на всички потребители на цифрови услуги са защитени; - създаване на равнопоставени условия за насърчаване на иновациите, растежа и конкурентоспособността, както на европейския единен пазар, така и в световен мащаб. Със <u>Законодателния акт за цифровите услуги</u> се определя безпрецедентен нов стандарт за отчетност на онлайн платформите по отношение на незаконното и вредното съдържание. Чрез акта ще се осигури по-добра защита на потребителите на интернет и техните основни права, а освен това ще се въведе единен набор от правила в рамките на вътрешния пазар, което ще помогне на по-малките платформи да се разрастват. Законодателният акт за цифровите услуги съдържа задължения за дължима грижа в целия ЕС, които ще се прилагат за цифровите услуги, свързващи потребителите със стоки, услуги или съдържание. Той включва нови процедури за по-бързо премахване на незаконно съдържание, както и цялостна защита на основните права на потребителите онлайн. В обхвата на Законодателния акт за цифровите услуги попадат различни посреднически онлайн услуги. Новите задължения,

²⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/node/27>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
	онлайн платформи и много големи онлайн търсачки, DSA ще се прилага от по-ранна дата, тоест четири месеца след определянето им. След като DMA влезе в сила, той се планира да започне да се прилага шест месеца по-късно.	свързани с тях, ще зависят от тяхната роля, размер и въздействие върху онлайн екосистемата. Законодателният акт за цифровите услуги съдържа: ■ мерки за борба с незаконните стоки, услуги и съдържание онлайн; ■ нови мерки за овластяване на потребителите и гражданското общество; ■ мерки за оценка и смекчаване на рисковете; ■ рамка за засилен надзор и правоприлагане от страна на Комисията, когато става въпрос за много големи онлайн платформи. С рамката също така се потвърждава важната роля на независимите координатори на цифровите услуги и на Съвета за цифровите услуги. <u>Законодателния акт за цифровите пазари</u> е създаден с цел справяне с отрицателните последици от определени видове поведение на онлайн платформите, действащи като цифрови „пазачи на информационния вход“ в рамките на единния пазар на ЕС. Когато пазач на информационния вход участва в бизнес практики, чрез които например третира по-благоприятно собствените си услуги или пречи на собствените си бизнес ползватели да достигат до потребителите, той може да възпрепятства или забави предлагането на ценни и иновативни услуги, разработени от неговите бизнес ползватели и конкуренти. Освен това, когато пазач на информационния вход участва в нелоялни практики, като например налагане на несправедливи условия за достъп до своя магазин за приложения или предотвратяване на инсталирането на приложения от други източници, има вероятност

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		потребителите да плащат по-високи цени или дори да бъдат лишени от предимствата, които алтернативните услуги биха могли да предложат. Законодателният акт за цифровите пазари се предвижда да се прилага чрез стабилна надзорна уредба, съгласно която Комисията ще бъде единственият правоприлагащ орган, в тясно сътрудничество с органите в държавите от ЕС. Комисията ще може да налага санкции и глоби в размер до 10 % от световния оборот на компаниите, а при повторни нарушения — в размер до 20 %. В случай на системни нарушения Комисията ще може също така да налага поведенчески или структурни корективни мерки, необходими за гарантиране на ефективността на задълженията, включително забрана за по-нататъшни придобивания, свързани с нарушенията. И накрая, Законодателният акт за цифровите пазари дава на Комисията правомощието да извършва проучвания на пазара, за да се гарантира, че задълженията, определени в регламента, са актуални предвид непрекъснатите промени на цифровите пазари.
13. Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета²⁵	Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 година относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните) е публикуван в Официален вестник на ЕС на 3 юни 2022 г.	С Регламента се установяват: ■ условията за повторното използване в рамките на Съюза на някои категории данни, притежавани от организациите от общественения сектор; ■ рамка за уведомяване и надзор за предоставяне на посреднически услуги за данни;

²⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX%3A32022R0868>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		- рамка за доброволна регистрация на субекти, които събират и обработват данни, предоставени за алтруистични цели; и - рамка за създаването на Европейски комитет за иновации в областта на данните. Уточнено е, че Регламентът не засяга прилагането на правото в областта на конкуренцията, както и компетентността на държавите членки по отношение на техните дейности, свързани с обществената сигурност, отбраната и националната сигурност. Регламентът предвижда всяка държава членка да определи един или повече компетентни органи, които могат да бъдат компетентни за определени сектори, за да оказват съдействие на организациите от обществения сектор, предоставящи или отказващи достъп с цел повторно използване на категориите данни, посочени в Регламента. До 24 септември 2023 г. всяка държава членка следва да уведоми Комисията относно идентификационните данни на компетентните органи. Държавите членки гарантират, че цялата съответна информация относно условията за повторно използване на данни е налична и лесно достъпна чрез единна информационна точка. Държавите членки създават нов орган или определят съществуващ орган или структура за единна информационна точка. Единната информационна точка може да бъде свързана със секторни, регионални или местни точки. Функциите на единната информационна точка могат да бъдат автоматизирани, при условие че е осигурена адекватна подкрепа от организацията от обществения сектор. Единната информационна точка е компетентна да получава запитвания или искания за повторно използване на категориите

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 "Дигитална демокрация в действие", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		данни и ги предава, когато е възможно и целесъобразно чрез автоматизирани средства, на компетентните организации от общественения сектор или на компетентните органи. Определена е и процедура при искания за повторно използване. Описани са и изискванията, приложими за посредническите услуги за данни. До 24 септември 2023 г. всяка държава членка следва да определи един или повече органи, компетентни да изпълняват задачите, свързани с процедурата за уведомяване за посреднически услуги за данни, като уведомява Комисията относно идентификационните данни на тези компетентни органи. Държавите членки могат да въведат организационни или технически мерки, или и двете, за улесняване на алтруизма по отношение на данните. За тази цел държавите членки могат да определят национални политики за алтруизъм по отношение на данните. Тези национални политики могат по-специално да помагат на субектите на данни да предоставят свързани с тях лични данни, притежавани от организации от обществения сектор, доброволно, за целите на алтруизма по отношение на данните, и да определят необходимата информация, която трябва да бъде предоставена на субектите на данни относно повторното използване на техните данни в обществен интерес. Комисията създава Европейски комитет за иновации в областта на данните под формата на експертна група, състояща се от представители на компетентните органи за посреднически услуги за данни и компетентните органи за регистрация на организации за алтруистично споделяне на данни на всички държави членки, Европейския комитет по защита на данните,

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 "Дигитална демокрация в действие", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		Европейския надзорен орган по защита на данните, ENISA, Комисията, представителят на ЕС за МСП или представител, определен от мрежата на представителите на МСП, и други представители на съответните органи в конкретни сектори, както и органи със специфичен експертен опит.

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 "Дигитална демокрация в действие", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

1.2. Преглед на програмните, стратегически и нормативни документи на национално ниво

Аналогично на прегледа на европейските програмни, стратегически и нормативни документи, и тук с цел по-голяма прегледност прегледът на тези документи на национално ниво, свързани с електронното управление и дигиталната трансформация е представен в табличен вид. Прегледът обхваща действащите към момента на изготвянето на настоящия доклад документи, които са представени в хронологичен ред, разделени в две отделни таблици, съответно на програмни и стратегически документи и нормативни документи (законови и подзаконови нормативни актове). От прегледа на стратегическите документи в настоящата част от доклада са изключени Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление и нейните приложения, които са обект на подробен преглед и анализ в следващия раздел на доклада.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Таблица 3. Програмни и стратегически документи на национално ниво

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
1. Архитектура на електронното управление в Република България²⁶	Архитектурата на електронното управление в Република България версия 1.5 е одобрен от председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ със Заповед № ДАЕУ-5040 от 11.04.2019 г.	- Документът е разработен с цел осигуряване на ефективна комуникация между заинтересованите страни като неотменима част от изпълнението на политиката за електронно управление, определена в Стратегията за развитие на електронното управление в Република България и Закона за електронното управление. - Тя е насочена към реализирането на: - цифрова трансформация на администрацията; - задължително използване от административните органи на хоризонталните системи и споделените ресурси на е-управлението; - механизми за координация и контрол на изпълнението на архитектурата; - прилагане на единни стандарти и оперативна съвместимост при проектиране, изграждане, надграждане и внедряване на информационните решения; - дефинира участниците в електронното управление, техните функции, принципите на ЕУ и изискванията към системната и технологичната архитектура; - устойчиво високо общо ниво на мрежова и информационна сигурност; - трансформиране на данните в информация и знания; - постигане на доверие от гражданите и бизнеса. - Архитектурата на електронното управление е разработена в три основни аспекта:

²⁶ <https://e-gov.bg/wps/portal/agency/strategies-policies/e-management/strategic-documents>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		- Функционална архитектура - дефинира участниците в ЕУ, техните функции, принципите на ЕУ и изискванията към системната и технологичната архитектура; - Системна архитектура - Представя системите и техните компоненти за предоставяне на ЕАУ, електронния обмен на документи между АО и управлението на взаимодействието между участниците; - Технологична архитектура - представя условията и ресурсите, формиращи средата за функциониране на системите на ЕУ.
2. Национална програма „Цифрова България 2025“²⁷	Националната програма и приложената към нея пътна карта са приети с Решение на Министерския съвет № 730 от 5 декември 2019 г.	Националната програма „Цифрова България 2025“ представлява продължение на Национална програма „Цифрова България 2015“ като отчита постигнатото и взема предвид новите европейски стратегически и програмни насоки за постигане на интелигентен, приобщаващ, устойчив и ориентиран към цялото общество цифров растеж за периода 2018-2025 г. С нея се цели модернизиране и повсеместно въвеждане на интелигентни ИТ решения във всички сфери на икономиката и социалния живот, чрез създаване на среда за широко прилагане на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), национална инфраструктура, иновативни електронни услуги от нов тип за бизнеса и гражданите, единни стандарти и постигане на висока степен на мрежова и информационна сигурност и оперативна съвместимост. В нея са заложили целите, мерките и дейностите, ангажимент на различните ведомства за постигането на основните стратегически приоритети.

²⁷ <https://www.mtc.government.bg/bg/category/85>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		В Програмата са определени следните приоритетни области: ▪ Създаване на подходящи условия за развитието на цифровите мрежи и услуги и по-добър достъп до тях; ▪ Развитие на динамична и иновативна цифрова икономика и увеличаване на потенциала ѝ за растеж; ▪ Повишаване на цифровите компетентности и умения; ▪ Осигуряване на ефективни и висококачествени публични електронни услуги за бизнеса, гражданите и държавното управление; ▪ Насърчаване на сигурна кибер екосистема: справяне с предизвикателствата пред кибер сигурността; ▪ Интернет управление. За всяка от приоритетните области в Пътната карта са определени цели със съответните мерки, срок за реализация, очаквани резултати, индикатори и отговорни институции.
3. Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г. ²⁸	Документът е приет с Решение № 493 на Министерския съвет от 21.07.2020 г.	Стратегическият документ определя визията и целите на политиката за цифрова трансформация на Република България за периода до 2030 г., като обобщена политическа рамка, в която намират място Националната програма „Цифрова България 2025“, приоритетите на „Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030“, както и редица други национални стратегически документи с технологична компонента (изброени в Приложението към настоящия документ), обхващащи периода 2020-2030. В него са взети предвид целите на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и използването на новите технологии за тяхното постигане, както и стратегически документи на Европейската Комисия „Европа,

²⁸ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1318>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		пригодна за цифровата ера“, „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“, „Нова индустриална стратегия за Европа“ и др. Визията, представена в документа е изграждането на функционираща и сигурна среда за отключване на пълния потенциал на цифровите технологии за цифрова трансформация на всички ключови сектори, достигайки средноевропейските стойности на индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото DESI. В стратегическия документ са дефинирани следните цели: ▪ Разгръщане на сигурна цифрова инфраструктура; ▪ Осигуряване на достъп до адекватни технологични знания и цифрови умения; ▪ Укрепване на капацитета за научни изследвания и иновации; ▪ Отключване потенциала на данните; ▪ Цифровизация в полза на кръгова и нисковъглеродна икономика; ▪ Повишаване ефективността на държавното управление и качеството на публичните услуги. Определени са 18 области на въздействие, както следва: Цифрова инфраструктура; Киберсигурност; Научни изследвания и иновации; Образование и обучение; Адаптиране на трудовия пазар – образование, обучение и социална защита; Цифрова икономика; Селско стопанство; Транспорт; Енергетика; Околна среда и климат; Здравеопазване; Финанси; Култура; Дезинформация и медийна грамотност; Териториално развитие; Цифрово управление; Сигурност и участие на гражданите в демократичния процес.

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
4. Актуализиран национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение „Свързана България“²⁹	Документът е приет с Решение № 555 на Министерския съвет от 06.08.2020 г.	Основните цели в политиката за широколентов достъп в България са разписани в Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение и Пътната карта към него. Политиките за широколентов достъп също намират отражение в Приоритет 8 „Цифрова свързаност“ от Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030. Документът е приведен в съответствие с изискванията на Европейската комисия и новите стратегически и нормативни документи, в т.ч. Стратегията за европейско Гигабит общество, Европейския кодекс за електронни съобщения, Стратегическите цели на ЕС за общество на гигабитов интернет до 2025 г. и 5G плана за действие. В Актуализирания план са включени следните основни приоритети: ▪ Свръхвисокоскоростна инфраструктура – създаване на условия за разгръщане на мрежи с много голям капацитет; ▪ Широколентова инфраструктура – ускорено изграждане на широколентова инфраструктура, вкл. за нуждите на държавната администрация; ▪ Ефективно използване на радиочестотния спектър; ▪ Подобряване на покритието в населени места, разположени в периферни, слабо населени и селски райони; ▪ Насърчаване на използването на цифрови технологии чрез осигуряване на безплатен достъп до интернет; ▪ Сигурност на мрежите.

²⁹ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1327>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
5. Национална програма за развитие „България 2030“³⁰	Документът е приет с Протокол № 67.25 на Министерския съвет от 02.12.2020 г.	Националната програма за развитие „България 2030“ е рамков стратегически документ, определящ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът определя три стратегически цели (ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата), за чието изпълнение групира правителствените намерения в пет области (оси) на развитие и издига 13 национални приоритета. Приоритетите, свързани с развитието на електронното управление са П8 „Цифрова свързаност“ и П10 „Институционална рамка“. В рамките на П8 „Цифрова свързаност“ са формулирани няколко подприоритета, като са очертани следните области на въздействие: ▪ Цифрови мрежи – високоскоростна свързаност и въвеждане на мобилни мрежи от пето поколение (5G); ▪ Цифрова инфраструктура - изграждане на ефективна облачна инфраструктура, инструменти за обмен на данни, архитектури и механизми за управление на процъфтяващи екосистеми за споделяне на данни и изкуствен интелект; ▪ Цифрово включване - подпомагане на цифровата свързаност в отдалечените и слаборазвити райони, както и в центровете на социалния живот. За реализирането на П10 „Институционална рамка“ са предвидени следните подприоритети:

³⁰ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1330>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		- Добро управление в публичния сектор – устойчиви и съгласувани политики, управление на изпълнението и отчетност, отворено и адаптивно управление; - Регулаторна политика в полза на икономическото развитие – въвеждане на стандарти за добро регулиране и подобряване на административния контрол; - Електронно управление – развитие и прилагане на национална рамка за интелигентно управление на данните, дигитализация на публичния сектор и развитие на ключови дигитални компетентности в администрацията, развитие на електронни административни услуги, ориентирани към потребителя, внедряване на националната схема за електронна идентификация, подобряване на обществените услуги и електронното правосъдие, и осигуряване на високо ниво на мрежова и информационна сигурност.
6. Концепция за развитието на изкуствения интелект в България до 2030 г.³¹	Документът е приет с Протокол № 72.4 на Министерския съвет от 16.12.2020 г.	Програмният документ предлага цялостна визия за развитието и използването на изкуствения интелект в България. Основава се върху стратегическите и програмни документи на Европейската комисия, които разглеждат изкуствения интелект като един от основните двигатели на цифровата трансформация в Европа. Основната цел на Концепцията е да обедини усилията по разработка и внедряване на системи с изкуствен интелект чрез създаване на научен, експертен, бизнес и управленски капацитет. Предвижда се осигуряване на модерна комуникационна и научна инфраструктура за развитие на цифрови технологии от ново поколение. Планира се да бъде

³¹ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1338>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		усъвършенствана системата за образование и учене през целия живот, както и да бъде подкрепено развитието на научните изследвания и внедряването на иновации в ключови сектори, както и ще се работи за въвеждане на етична правна и регулаторна рамка, която се ползва с обществено доверие. Дефинирани са целта на Концепцията и свързаните с нея подцели. Определени са основните области на въздействие и специфичните мерки: изграждане на надеждна инфраструктура за развитие на ИИ, включително инфраструктура от данни; развитие на изследователски капацитет за върхови научни постижения; създаване на знания и умения за развитие и използване на ИИ; подкрепа за иновации с цел внедряване на ИИ в практиката; повишаване на осведомеността и изграждане на доверие в обществото; създаване на нормативна база за развитие и използване на надежден ИИ в съответствие с международните регулаторни и етични стандарти.
7. Актуализирана Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2023“³²	Актуализираната Национална стратегия е приета с Решение на Министерския съвет № 301 от 2.04.2021 г.	Актуализираната стратегия надгражда приетата с Решение на Министерския съвет № 583 от 18 юли 2016 г. Национална стратегия за киберсигурност “Киберустойчива България 2020”. Стратегията е свързана с постигането на дефинираната в Националната програма за развитие „България 2030“ стратегическа цел за изграждането на напълно завършена интегрирана Национална екосистема за киберсигурност със способности за адаптиране към динамиката на глобалните киберзаплахи и за реакция при мащабни атаки срещу български информационни ресурси, включително за интегриране в системата за киберсигурност на Европейския съюз.

³² <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5878>

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		Стратегическата цел е постигане на киберустойчивост на цялото общество и държава, изразяващо се в ефективна защита и адекватна реакция на кибератаки и киберинциденти, ограничаване на вредните последствия от тях, максимално устойчиво функциониране на жизненоважни дейности и услуги, и своевременно възстановяване до нормалното състояние. В Стратегията са дефинирани следните стратегически приоритети: - постигане на устойчиво киберпространство; - намаляване на киберпрестъпността; - повишаване устойчивостта на комуникационните и информационните системи, подкрепящи отбраната и националните интереси в областта на сигурността; - стимулиране на изследванията и иновациите за разработване на промишлени и технологични ресурси, необходими за киберсигурността; - разгръщане на международното сътрудничество и взаимодействие.
8. Национален план за възстановяване и устойчивост – (версия 1.5 от 06.04.2022г.)³³	Документът е приет с Решение № 203 на Министерския съвет от 07.04.2022 г.	Основната цел на Плана за възстановяване и устойчивост е да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията. В преследването на тази цел са групирани набор от мерки и реформи, които да имат съществен принос към възстановяването на потенциала за растеж на икономиката и да го развият, като осигурят устойчивост на негативни външни въздействия. Това ще позволи в дългосрочен план постигането на стратегическата

³³ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1515>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Приоритети, цели, мерки
		цел за конвергенция на икономиката и доходите до средноевропейските. Същевременно, Планът полага основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка. Планът за възстановяване и устойчивост поставя високо равнище на амбиция по отношение на цифровия преход. Националният план за възстановяване и устойчивост, концентрира в тази област почти 1/4 (23.6%) от общите предвидени инвестиции. Мерките са насочени в четири основни направления: ■ разгръщане на широколентова инфраструктура; ■ повишаване на цифровите умения на населението; ■ ускоряване внедряването на цифрови технологии в предприятията; ■ разгръщане на електронното управление и електронни услуги.

Таблица 4. Нормативни документи на национално ниво

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
1. Закон за електронното управление³⁴	Законът за електронното управление е обнародван с бр. 46 на Държавен вестник от 12.06.2007 г. и влиза в сила от 13.06.2008 г. Изменян е многократно, като последното изменение е обнародвано в бр. 15 на	Законът урежда обществените отношения между административните органи, свързани с работата с електронни документи и предоставянето на административни услуги по електронен път, както и обмена на електронни документи между административните органи.

³⁴ <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135555445>

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
	Държавен вестник от 22.02.2022 г., в сила от 22.02.2022 г. На 22 юни 2022 г. е публикуван за обществено обсъждане проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за електронното управление. Към момента на издаване на настоящия доклад Законът за изменение и допълнение на Закона за електронното управление не е приет и влязъл в сила.	С приемането на Закона за електронното управление се поставя основата за съществена реформа на работата на администрацията при използването на новите информационни технологии, съвместното използване на хартиени и електронни документи. В него са залегнали основни принципи като: Еднократно събиране и създаване на данни; Задължение за предоставяне; Задължение за вътрешен обмен (вътрешни електронни административни услуги); Работа в среда на съвместимост между информационните системи и информационна сигурност. В първата глава на Закона е регламентирано управлението на дейностите в областта на електронното управление. Втората глава касае условията за предоставяне на електронни административни услуги. Третата глава е свързана с обмена на електронни документи. В четвъртата глава са регламентираны изискванията към техническата инфраструктура, мрежи и информационни системи. В последните раздели на Закона са описани контрола и взаимодействието между участниците в процесите, административнонаказателните, допълнителни и преходните и заключителни разпоредби. Предложените изменения и допълнения, включени в публикувания на 22 юни 2022 г. проект касаят: Повишаване на сигурността на системата за сигурно електронно връчване и предоставяне на възможност за изцяло електронен процес по налагане на административни наказания; Улесняване на заявяването на електронни административни услуги чрез премахване на изискването за квалифициран електронен

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
		подпис за физически лица за някои от услугите; Отпадане на нуждата от представяне на удостоверения при заявяване на административни услуги; Отпадане на хартиените документи (вкл. стикери) за доказване на данни за лица или обекти; Въвеждане на задължение за водене на регистри в електронен вид без сериозен негативен ефект върху държавния бюджет; Създаване на допълнителни стимули за използване на административни услуги по електронен път и устойчиво регламентиране на института на посредника при предоставяне на административни услуги; Компенсиране на общините за пропуснатите такси за административни услуги в следствие от въвеждането на комплексно административно обслужване; Създаване на възможност за пълна електронизация на административни процеси чрез включване на допълнителни лица като първични администратор.
2. Подзаконовни нормативни актове към Закона за електронното управление	2.1. НАРЕДБА за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги³⁵ - Наредбата е приета с ПМС № 3 от 9.01.2017 г., обн., ДВ, бр. 5 от 17.01.2017 г., в сила от 1.03.2017 г., изм. и доп., бр. 66 от 10.08.2018 г., в сила от 10.08.2018 г., бр. 4 от 14.01.2020 г., в сила от 14.01.2020 г., изм., бр. 47 от 24.06.2022 г., в сила от 24.06.2022 г. 2.2. НАРЕДБА за удостоверенията за електронен подпис в администрациите³⁶ -	2.1. Наредбата е приета на основание чл. 7г, ал. 6, чл. 12, ал. 4 и чл. 43, ал. 2 от Закона за електронното управление. С нея се определят: стандартът за единно време; условията и редът за представянето на информацията за съгласуване в рамките на бюджетния процес; редът за водене на регистрите на проектите и дейностите и на информационните ресурси; допълнителните набори от данните за публикуване; общите изисквания за предоставяне на електронни административни услуги; начините за електронни разплащания по предоставянето на електронни административни услуги; техническите изисквания за осигуряване на достъп до

³⁵ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136995819>

³⁶ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135588748>

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
	Наредбата е приета с ПМС № 97 от 16.05.2008 г., обн., ДВ, бр. 48 от 23.05.2008 г., в сила от 13.06.2008 г., изм. и доп., бр. 5 от 17.01.2017 г., в сила от 1.03.2017 г., изм., бр. 47 от 24.06.2022 г., в сила от 24.06.2022 г.	електронните административни услуги и политиките на доставчиците на електронни административни услуги за използваните графични и други интерфейси на информационните системи; допълнителните начини за подаване на електронни документи и изявления от граждани и организации; форматите и задължителните реквизити, на които трябва да отговарят електронните документи; методите за установяване на интегритета и авторството на електронните изявления; дейността на посредниците при електронни административни услуги; изискванията за електронен адрес за получаване на електронна административна услуга; случаите, в които електронно изявление се смята за получено от доставчика на електронни административни услуги; начините за потвърждаване на получаването на електронно изявление; редът за съхраняването на електронни документи; условията за автоматизиран обмен на електронни документи като вътрешни електронни административни услуги; редът за водене на регистъра на стандартите; редът за водене на регистъра на информационните обекти и стандартът за тяхното описание; редът на вписване на информационните обекти; редът за периодично създаване на резервни копия и архивиране на данните; специфични изисквания към информационните системи. Наредбата се прилага по отношение на дейността по предоставянето на електронни административни услуги и на информационните системи на административните органи по чл. 1, ал. 1 ЗЕУ, доколкото в закон не е предвидено друго. 2.2. Наредбата е приета на основание чл.37 от Закона за електронното управление.

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
		С нея се уреждат условията, редът и политиките за придобиване, използване, подновяване и прекратяване на удостоверения за електронен подпис в администрациите. При условията и по реда на наредбата се придобиват, използват, подновяват и прекратяват следните удостоверения за електронен подпис в администрациите: удостоверения за квалифициран електронен подпис, които могат да се използват от лица с право да правят електронни изявления от името на администрацията; удостоверения за квалифициран електронен подпис, които могат да се използват от лица, овластени да изпращат електронни изявления от името на администрацията и само за нуждите на изпращането; удостоверения за електронен подпис за вътрешноведомствени нужди в рамките на вътрешна инфраструктура на публичния ключ на администрацията или за всички администрации, които могат да се използват от всички служители на администрацията за нуждите на възлагането, изпълнението и контрола по изпълнението на задачи; удостоверения за електронен подпис за вътрешноведомствени нужди, издадено от външен доставчик на удостоверителни услуги, които могат да се използват от всички служители в администрацията за нуждите на възлагането, изпълнението и контрола по изпълнението на задачи; удостоверения за идентифициране на сървърите, които могат да се използват от администрациите за осигуряване на защитени електронни комуникации за изпращане на електронни изявления до администрациите и за идентифициране на сървърите, на които са разположени интернет страниците и информационните им системи; удостоверения за осигуряване на интегритет и право на

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 "Дигитална демокрация в действие", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
3. ЗАКОН за електронната идентификация³⁷	Законът е приет от 43-то Народно събрание на 11 май 2016 г. Обнародван е в ДВ. бр.38 от 20 Май 2016г., изм. ДВ. бр.50 от 1 Юли 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.101 от 20 Декември 2016г., изм. ДВ. бр.97 от 5 Декември 2017г., изм. ДВ. бр.14 от 13 Февруари 2018г., изм. ДВ. бр.1 от 3 Януари 2019г., изм. ДВ. бр.58 от 23 Юли 2019г., изм. ДВ. бр.94 от 29 Ноември 2019г., изм. ДВ. бр.60 от 7 Юли 2020г., изм. ДВ. бр.15 от 22 Февруари 2022г.	авторство върху софтуерен код или върху файлове, съдържащи друга информация или изпълним код, които могат да се използват от администрациите по изключение. Този закон въвежда мерките по прилагане на Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО. Със Закона се определят субектите на електронната идентичност и се регламентират условията за регистрация на администраторите на електронна идентичност и на центровете за електронна идентификация. Определя се също така и редът за издаване, спиране, възобновяване и прекратяване на удостоверение за електронна идентичност, проверката на електронната идентичност, електронните овластявания и контрола.
4. Правилник за прилагане на Закона за електронната идентификация³⁸	Правилникът е приет с ПМС № 235 от 13.09.2016 г. - Обн. ДВ. бр.74 от 20 Септември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.5 от 17 Януари 2017г., изм. ДВ. бр.47 от 24 Юни 2022г.	Правилникът урежда прилагането на Закона за електронната идентификация (ЗЕИ) и по-специално: алгоритмите и методите за създаване на електронни и секторни идентификатори; реда и условията за регистрация на администратори на електронна идентичност и центрове за електронна идентификация изискванията към дейността им; реда за воденето, съхранението на и достъпа до регистрите; реда за проверка на удостоверения за електронна идентичност; изискванията към стандартите и реквизитите на удостоверението за електронна идентичност; изискванията към носителите на удостоверения

³⁷ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136822116>

³⁸ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136905304>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
		за електронна идентичност по чл. 13, ал. 7 и чл. 20, ал. 6 ЗЕИ, както и правилата за издаването и управлението им; протоколите, техническите изисквания и начините за проверка на електронна идентичност; протоколите и техническите изисквания по чл. 28 ЗЕИ; обхвата на съхраняваните данни; изискванията за регистрация по чл. 11 ЗЕИ; изискванията по отношение на техническото оборудване и технологиите; изискванията и процедурите за сигурност по чл. 13, ал. 3 и чл. 14, ал. 2 ЗЕИ; изискванията към информационните системи, подлежащи на контрол; реквизитите на заявлението по чл. 15, ал. 1 ЗЕИ; реда за воденето, съхранението на и достъпа до регистъра на администраторите и центровете по чл. 10 ЗЕИ; реда на водене и реда на достъп до регистъра на овластяванията, съответно по чл. 29, ал. 4 и чл. 32 ЗЕИ.
5. Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги³⁹	Първоначалният вариант е приет с наименование Закон за електронния документи и електронният подпис – обнародван е в ДВ бр. 34 от 6.04.2001 г., в сила от 7.10.2001 г., изм., бр. 112 от 29.12.2001 г., в сила от 5.02.2002 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 34 от 25.04.2006 г., в сила от 1.01.2008 г. - изм., бр. 80 от 3.10.2006 г., в сила от 3.10.2006 г., бр. 38 от 11.05.2007 г., бр. 53 от 30.06.2007 г., в сила от 30.06.2007 г., изм. и доп., бр. 100 от 21.12.2010 г., в сила от 1.07.2011 г., доп.,	До измененията с ДВ, бр. 85 от 2017 г., Законът за електронния документ и електронния подпис съдържа уредба единствено по отношение на електронните подписи, докато с предвидените изменения се създават правила относно по-голям набор от електронни удостоверителни услуги. Промяната в закона от 2017 г. е обусловена от необходимостта от привеждане на националната уредба, свързана с предоставянето на електронни удостоверителни услуги в съответствие с европейското законодателство и по-специално Регламент (ЕС) № 910/2014 относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО.

³⁹ <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135180800>

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
	бр. 101 от 20.12.2016 г., в сила от 1.01.2020 г. С изменение и допълнение - ДВ, бр. 85 от 2017 г. е приета промяна в заглавието – Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги. Последващите изменения на Закона са: изм., бр. 97 от 5.12.2017 г., бр. 14 от 13.02.2018 г., (*) изм., бр. 1 от 3.01.2019 г., в сила от 31.12.2018 г., бр. 58 от 23.07.2019 г., в сила от 1.10.2020 г.	Глава първа и втора от действащият към момента закон включват общите положения и правилата за електронното изявление и електронния документ. В Глава трета са регламентирани редът и условията за предоставяне на електронни удостоверителни услуги. Глава четвърта касае оценяването на съответствието на дейността на доставчиците на квалифицирани електронни удостоверителни услуги с изискванията на Регламент (ЕС) № 910/2014.
6. НАРЕДБА за отговорността и за прекратяването на дейността на доставчиците на удостоверителни услуги⁴⁰	С ПМС № 17 от 31.01.2002 г. е приета Наредба за дейността на доставчиците на удостоверителни услуги, реда за нейното прекратяване и за изискванията при предоставяне на удостоверителни услуги. Наредбата е изменяна последователно с изм. ДВ. бр.85 от 1 Ноември 2011г., доп. ДВ. бр.5 от 17 Януари 2017г. до отмяната ѝ със ПМС 176 от 20 Август 2018 г., обн. в ДВ. бр.70 от 24 Август 2018г. Със същото Постановление на Министерския съвет е приета НАРЕДБА за отговорността и за прекратяването на дейността на доставчиците на удостоверителни услуги.	С наредбата се определят: 1. минималният размер на финансовите средства, поддържани от доставчиците на удостоверителни услуги или на застраховката за покриване на имуществените и неимуществените вреди от неизпълнение на задълженията им; 2. условията и редът за сключване и подновяване на застраховката по т. 1; 3. прекратяването на дейността на доставчиците на квалифицирани удостоверителни услуги.

⁴⁰ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2137186660>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
7. Наредба за обмена на документи в администрацията⁴¹	Наредбата е приета с ПМС № 101 от 17.05.2008 г., Обн. ДВ. бр.48 от 23 Май 2008г., изм. ДВ. бр.58 от 30 Юли 2010г., изм. ДВ. бр.102 от 30 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.47 от 21 Юни 2011г., изм. ДВ. бр.106 от 30 Декември 2011г., изм. ДВ. бр.21 от 13 Март 2012г., изм. ДВ. бр.49 от 29 Юни 2012г., изм. ДВ. бр.48 от 31 Май 2013г., изм. ДВ. бр.108 от 17 Декември 2013г., изм. ДВ. бр.8 от 29 Януари 2016г., изм. ДВ. бр.5 от 17 Януари 2017г., изм. ДВ. бр.36 от 13 Май 2022г.	С наредбата се уреждат общите правила за вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител в администрациите. Подробно са описани изискванията за работа с Административната информационна система, която поддържа съвкупност от свързани данни - информационни обекти, върху които като неделими единици са приложими функции по създаване, унищожаване, управление на достъпа и други функции.
8. Закон за киберсигурност⁴²	Законът за киберсигурност, е приет от 44-то Народно събрание на 31 октомври 2018 г. и обнародван в брой 94 на Държавен Вестник на 13 ноември 2018г. Последващите изменения са: изм., бр. 69 от 4.08.2020 г., изм. и доп., бр. 85 от 2.10.2020 г., в сила от 2.10.2020 г., бр. 15 от 22.02.2022 г., в сила от 22.02.2022 г., изм., бр. 25 от 29.03.2022 г., в сила от 29.03.2022 г.	Законът въвежда изискванията на Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 г. относно мерки за високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза (ОВ, L 194/1 от 19 юли 2016 г.). С него се предвиждат мерки по прилагане на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/151 на Комисията от 30 януари 2018 г. за определяне на правила за прилагане на Директива (ЕС) 2016/1148 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на допълнителното уточняване на елементите, които трябва да се вземат предвид от доставчиците на цифрови услуги при управлението на рисковете за сигурността на мрежите и информационните системи, както и на показателите

⁴¹ <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135588750>

⁴² <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2137188253>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
		за определяне на това дали даден инцидент има съществено въздействие (ОВ, L 26/48 от 31 януари 2018 г.). Посредством Закона за киберсигурност се уреждат: - организацията, управлението и контрола на киберсигурността, включително дейности и проекти по киберотбрана и по противодействие на киберпрестъпността; - предприемане на необходимите мерки за постигане на високо общо ниво на мрежова и информационна сигурност; - правомощията и функциите на компетентните органи в областта на киберсигурността.
9. Наредба за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност ⁴³	Наредбата е приета с ПМС № 186 от 26.07.2019 г., обн., ДВ, бр. 59 от 26.07.2019 г., в сила от 26.07.2019 г., изм., бр. 36 от 13.05.2022 г., бр. 47 от 24.06.2022 г., в сила от 24.06.2022 г.	С Наредбата се регламентират организационните и технически изисквания за мрежова и информационна сигурност (МИС). Определени са обхвата и принципите на МИС. С Наредбата са уреждат: - изискванията за минималните мерки за мрежова и информационна сигурност; - препоръчителните мерки за мрежова и информационна сигурност; - правилата за извършване на проверките за съответствие с изискванията на тази наредба; - редът за водене, съхраняване и достъп до регистъра на съществените услуги по чл. 6 от Закона за киберсигурност; - образци на уведомленията за инциденти и обобщената статистическа информация за инциденти към националния екип за реагиране при инциденти с компютърната сигурност.

⁴³ <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2137195046>

Наименование	Кратко описание	Предмет, цели и основни положения
10. Методика и правила за извършване на оценка за съответствието с мерките за МИС⁴⁴	Методиката и правилата за извършване на оценка за съответствието с мерките за мрежова и информационна свързаност са утвърдени със Заповед на председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ № ДАЕУ-1125/24.01.2020 г.	Методиката урежда начина за извършване на оценка за съответствие с мерките за мрежова и информационна сигурност, определени в Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност (НМИМИС). На оценяване подлежат всички субекти, посочени в чл. 1, ал. 1 от НМИМИС. При извършване на оценка се спазват принципите на законосъобразност, обективност, ефективност, безпристрастност, професионализъм, независимост и конфиденциалност. В Методиката е описан процесът по изготвянето на оценката, като в приложения са разработени следните два образца: - Приложение 1 – Анкета за извършване на оценка за съответствие с мерките за мрежова и информационна сигурност. - Приложение 2 – Доклад за резултатите от сканиране за уязвимости на информационни ресурси.

⁴⁴ <https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/cybersecurity/cyber-legislation>

2. Анализ и оценка на изпълнението на стратегическите и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация на национално ниво

Съгласно заложеното в проекта, на специален фокус при анализа на изпълнението на стратегическите и нормативни документи, свързани с дигиталната трансформация на национално ниво се предвижда да бъде анализът и оценката на изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление на Република България 2019 – 2025 г. Във тази връзка, в настоящата част на Доклада са анализирани стратегическите цели на Актуализираната Стратегия, а именно: Стратегическа цел 1. Трансформиране на администрацията и публичните институции в цифрови; Стратегическа цел 2. Електронно административно обслужване, ориентирано към потребителя, с Специфична цел 2.1: Улесняване на взаимодействието и изграждане на доверие между потребителя и администрациите, публичните институции, лица, осъществяващи публични функции и организации, предоставящи обществени услуги и Специфична цел 2.2: Трансгранично електронно административно обслужване.

2.1. Преглед и анализ на създаването и развитието на Стратегията за развитие на електронното управление на Република България

Процесите за създаване на електронни услуги за гражданите и бизнеса, както и изграждането на вътрешна административна информационна и комуникационна инфраструктура стартират с приемането на Обща стратегия за електронно правителство в България 2002-2005 година. Стратегията⁴⁵ е приета с Решение № 866 на Министерския съвет от 28.12.2002 г. и актуализирана с Решение № 369 от 19 май 2003 г. и Решение № 482 от 28 юни 2006 г. на Министерския съвет. Към нея е приет и План за изпълнение на Стратегията за електронно правителство, последно актуализиран за периода 2003-2005 г.

Стратегията е заменена от Обща стратегия за електронно управление в Република България 2011-2015, приета с Решение № 958 на Министерския съвет от 29 декември 2010 г. В Стратегията е дефинирана следната мисия на електронното управление в Република България: „Чрез ускорено изграждане и развиване на електронно управление правителството на Република България ще осигури по-качествени и достъпни услуги за гражданите и бизнеса, ще подобри ефикасността и ефективността на администрацията, ще повиши прозрачността и отчетността, ще намали корупцията, ще създаде нови възможности за участие на структурите на гражданското общество в управлението.“ Визията е определена като модерно управление чрез:

- Постигане на координирано планиране и реализация на проектите на национално и локално ниво - от самоцелни инициативи към реализиране на приоритетите от националната пътна карта;
- Въвеждане на бизнес-модели в работата на администрацията - от извършване на административни дейности, към услуги за гражданите и бизнеса;
- Постигане на оперативна съвместимост на национално ниво - от фрагментирани и затворени, към интегрирани и технологично независими решения;

⁴⁵ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=558>

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 “Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

- Ориентиране към резултатите - изместване на фокуса от изпълнение на дейности към постигане на резултати;
- Изграждане на "цифрова администрация" - постепенно преминаване от хартиен към електронен обмен на документи и предоставяне на административни услуги по електронен път;
- Удобен достъп до административни услуги - достъпност на единния портал на електронното управление по всяко време, от всяко място и чрез различни устройства.

С Решение № 163 на МС от 21.03.2014 г. Общата стратегия е отменена и е приета нова Стратегия за развитие на електронното управление в Република България (2014-2020)⁴⁶

В Стратегията е направен анализ на текущото състояние, в т.ч. на институционалната, икономическата, нормативната и технологичната рамка на електронното управление за периода 2000 – 2014 г. Като съществен проблем е посочено, че „действащата правна рамка урежда изискванията по електронизация на съществуващи "хартиени процеси", без да адресира методологията за оптимизация на процесите и ресурсите в администрацията“. Отбелязано е, че към 2014 г. все още съществуват нормативни разпоредби, които възпрепятстват обмена на документи по електронен път, като в същото време липсва правна регулация на реда и условията за архивиране на електронни документи в администрацията. Сред най-съществените проблеми пред развитието на електронното управление в технологичен аспект са посочени липсата на механизъм за електронна идентификация, централизиран системен подход за налагане на стандарти за оперативна съвместимост, и единна информационна система за организиране и управление на процесите по предоставяне на услуги.

Със Стратегията се предвижда електронното управление да обхване четири основни направления за комуникация и услуги:

- “Администрация – Граждани” – съвременни Интернет и интранет WEB базирани решения, съчетани с традиционните средства за осигуряване на широк достъп, които да водят до качествени промени в условията за комуникиране и предоставяне на услуги за гражданите.
- “Администрация – Бизнес” – съвременни решения, които оптимизират процесите и деловите отношения между администрацията и различните икономически субекти.
- “Администрация – Администрация” – развитие на информационните технологии в национален и междудържавен аспект с оглед на ефективно взаимодействие между различните административни структури.
- “Вътрешноведомствена ефективност и ефикасност” – организиране и оптимизиране на бизнес процесите, на отношенията “Администрация – Служители” и на комуникацията в отделните административни структури.

Определената в Стратегията визия на електронното управление в Република България до 2020 г. предвижда да бъдат:

- Въведени ефективни бизнес модели в работата на администрацията – от рутинни дейности, към услуги за гражданите и бизнеса;

⁴⁶ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?Id=892>

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 “Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

- Изградена цифрова администрация – администрация, структурирана в съответствие със съвременните управленски технологии и постиженията на информационните и комуникационните технологии;
- Постигната оперативна съвместимост на национално ниво – от фрагментирани и затворени, към интегрирани и технологично независими решения;
- Изграден механизъм за координирано планиране и реализиране всички инициативи за развитие на електронното управление;
- Осигурено предоставяне на административни услуги през единния портал на електронното управление по всяко време, от всяко място и чрез различни устройства.

Дефинирани са и следните три стратегически цели:

Стратегическа цел 1: Предоставяне на качествени, ефективни и леснодостъпни електронни услуги за гражданите и бизнеса.

Стратегическа цел 2: Трансформиране на администрацията в цифрова администрация посредством интеграция на информационните процеси.

Стратегическа цел 3: Популяризиране, достъп и участие.

Пътната карта за изпълнение на Стратегията е приета с Решение № 245 на МС от 05 април 2016 г., и изменена с Решение № 983 на МС от 15 ноември 2016 г. В нея на база логика на интервенциите са обособени два етапа, като първият обхваща периода 2016-2017 г., а вторият – 2017-2020 г. За всеки от етапите са определени критериите за избор на проектите и очакваните резултати от реализацията им.

С Решение № 546 на МС от 18 септември 2019 г. са приети Актуализирана стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 – 2023 г., Актуализирана Пътна карта за изпълнение на Актуализираната Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 - 2023 г. и Концепция за регистрова реформа. С това Решение, наред с другите промени се залага изискването „До 30 юни всяка година заместник министър-председателят по икономическата и демографската политика представя на Министерския съвет годишен доклад за напредъка по изпълнението на стратегията по т. 1 и Пътната карта – приложение към стратегията по т. 1.”

Отчетено е че, положените усилия за реализация на електронното управление са били затруднени от слабости в оперативното планиране в изпълнение на стратегическите цели, мерки и дейности, които са възпрепятствали осъществяването в срок на голяма част от проектите. Отчетените слабости са наложили актуализиране и на Пътната карта за изпълнение на Стратегията, като са отчетени постигнатият напредък при изпълнението на заложените приоритети, както и постигнатите договорености, партньорства и възможности на администрацията и нейните партньори за последващи действия.

Характерна промяна на актуализацията е, че при изготвянето на Актуализираната пътна карта е възприет нов подход – съотнасяне на мерките, независимо от източника на финансиране, към специфичните стратегически цели, които кореспондират към ключови елементи на архитектурата на електронното управление. Във всеки следващ етап се планира надграждане и доразвиване на постигнатото в предходния с цел осигуряване на приемственост, управляемост и стабилност на системите на електронното управление. Резултатите от изпълнение на мерките са дефинирани по специфични цели и отговарят

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 “Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

на основните ангажименти от Талинската декларация за е-управление, насочени към осъществяване на изцяло цифрово взаимодействие на гражданите и бизнеса с публичните администрации.

Посочено е, че мерките в Актуализираната пътна карта са в отговор на актуалните предизвикателства, свързани с динамичната цифрова среда, и са насочени към:

- пълноценна реализация на основния държавен приоритет за необратимост на процесите на цифрова трансформация на администрацията и публичните институции;
- осигуряване на бърз, лесен и сигурен достъп до електронни административни услуги за гражданите и бизнеса;
- подкрепа на процесите на цифровизация и подобряване на административната ефективност на институциите на съдебната власт в Република България;
- подобряване на достъпността и откритостта на публичните институции за цялостно повишаване на доверието към българските институции.

Очакваният резултат е към 2023 г. всеки гражданин на Р България да може да общува изцяло по електронен път с държавната администрация като получава лесно, сигурно и надеждно персонализирани административни услуги.

Концепцията за регистрова реформа е разработена в изпълнение на Стратегическа цел 1. „Трансформиране на администрацията и публичните институции в цифрови“ на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 – 2023 г. В нея са определени целите, принципите, обхвата и мерките за реформа на съществуващия модел, както и етапите на реформата.

Във връзка с т. 7 от Решение № 546 на МС от 2019 г., Протокол № 50 на Министерския съвет от заседание на 26 август 2020 г. е одобрен Годишен доклад за напредъка по изпълнението на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 - 2023 г. и на мерките от Пътната карта за нейното изпълнение за периода 18 септември 2019 г. - 31 май 2020 г.

В доклада към месец май 2020 г. е отчетено изпълнението на 7 от общо 90 планирани мерки, 30 мерки в процес на изпълнение и 53 неизпълнени мерки. Посочено е, че стратегическата и нормативна рамка в областта на електронното управление в периода 2018-2019 г. е претърпяла развитие. Извършени са промени в ключови нормативни актове, но въпреки това, все още е налице противоречива нормативна уредба, която затруднява прилагането на политиката за е-управление. Наблюдава се напредък в развитието на хоризонталните системи и споделените ресурси на електронното управление. За затрудненията при реализацията на мерките в процес на изпълнение са посочени редица фактори, сред които: забавяне при провеждането на процедури по ЗОП; постъпили жалби във връзка с провеждането на процедури за избор на изпълнител; нормативни, институционални и организационни промени. В заключение е отбелязано, че горните причини, както и необходимостта от инкорпориране на актуалните тенденции в развитието на електронното управление на национално и международно ниво водят до извода, че е необходимо да се обмисли актуализация на настоящата стратегия и удължаване на периода на нейното действие. Посочено е че, Световната банка е в процес на провеждане на мащабно проучване на напредъка по реализацията на електронното

управление в Република България, резултатите от което ще бъдат използвани при последващата актуализация на Стратегията и Пътната карта.

С Решение № 298 на МС от 2 април 2021 г. е приета и втората актуализация на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България, като периодът ѝ на действие е удължен до 2025 г. Наред със Стратегията е актуализирана и Концепцията за регистрова реформа. В Решението е посочено, че актуализираната пътна карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление за периода 2019 - 2023 г. остава в сила до приемането на нова пътна карта. Към момента на изготвяне на настоящия Доклад не е идентифицирано приемането на нова пътна карта.

Като основни мотиви за извършената актуализация в Стратегията са посочени извършените промени в стратегическите и нормативни документи в областта на национално и европейско равнище. Отчетено е, че след 2014 година е постигнато значително развитие на нормативната и институционална рамка за е-управление. Приети са изменения и допълнения в Закона за електронното управление (ЗЕУ) и в подзаконовата уредба към него. Разработени и приети са Законът за електронната идентификация и правилникът за неговото приложение, както и Законът за киберсигурност и подзаконовата уредба към него. Създадена е Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ)⁴⁷ като орган за разработване и осъществяване на държавната политика за е-управление. Постигнати са резултати в реализацията на Пътната карта за изпълнение на Стратегията. Актуализирани са водещите европейски принципи за е-управление и са приети стратегически документи на европейско ниво, като Талинската декларация за е-управление от 6-ти октомври 2017 г. и Берлинската декларация за цифровото общество и цифрово управление, основано на ценности, от 8-ми декември 2020 г. Това е наложило извършването на актуализация на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България. С оглед отразяването на тези промени и съответното доразвиване на визията и стратегическите цели на България в областта на е-управлението за периода 2019 – 2025 г. чрез актуализацията се цели да се осигури прилагането на актуалните европейски принципи за е-управление, въведени на национално ниво, и да се надгради изпълнението на целите след 2018 г.

В актуализацията на Стратегията е направен анализ на текущото състояние на е-управлението в Република България. Наред с постигнатия напредък (регламентирането на информационна система за сигурно електронно връчване; изграждането и функционирането на Административен регистър; стартирането на процеса по премахване на изискването от административните органи на удостоверителни документи на хартиен носител и др.) са посочени и редица проблеми, възпрепятстващи постигането на целите. Най-общо те са сведени до:

- Бавни темпове на цифровизация на публични системи в ключови сектори, например: здравеопазване, социална политика, местно развитие и самоуправление с оглед подобряване на достъпа до и качеството на данните и предоставяните публични услуги;

⁴⁷ С Решение на НС от 13.12.2021 г. за приемане на структура на Министерския съвет на Република България се създава Министерство на електронното управление като правопреемник на ДАЕУ.

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 “Дигитална демокрация в действие”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

- Все още активното ангажиране на гражданите и бизнеса в проектирането и създаването на ориентирани към потребителите и персонализирани електронни административни услуги е в недостатъчна степен;
- Прилагането на принципа за служебното начало, основен принцип на електронното управление от 2008 г., все още не се прилага от голяма част от администрациите. От гражданите и фирмите продължава да се изисква предоставянето на информация или доказването на факти и обстоятелства, които вече са налични в различни администратори на данни, въпреки съществуващата нормативна уредба, която ги задължава да си ги осигуряват по служебен път;
- Недостатъчно активното популяризиране на електронните услуги и техните предимства спрямо „традиционните“, предоставяни на хартия такива, сред потенциалните им потребители;
- Основна слабост на голяма част от разработените електронни административни услуги е, че те представляват дословно прехвърляне на съществуващите хартиени процеси в електронна форма. От друга страна, липсват ясни и точни стимули за администрацията за постигане на по-добро качество на предоставяните административни услуги. Администрациите обичайно се придържат към максималните законово установени срокове, без да отчитат предпочитанията и възможностите на потребителите по отношение на каналите за достъп, времето за изпълнение или други потребности във връзка със заявената услуга. В резултат потребителят остава неудовлетворен и с недоверие към процеса на административно обслужване, а администрацията се възприема от гражданите и бизнеса като бавна, изостанала и бюрократична;
- Реализираните до момента проекти за електронни услуги рядко съдържат структуриран анализ и критерии за подбор на приоритетни услуги, очакваните ползи и ефекти за гражданите и бизнеса;
- Все още има администрации, в които липсват АИС. При останалите администрации част от внедрените такива или не покриват цялостно всички административни процеси, или не са в единна работна среда;
- Процесът на електронната идентификация се забавя по отношение на въвеждането в продукционен режим на националната схема за електронна идентификация, регламентирана в Закона за електронната идентификация;
- Едва 6% от публичния сектор ползва технологии за виртуализация и облачни услуги. С въвеждането на облачни технологии предизвикателство пред администрацията е предприемане на необходимите действия към мигриране/прехвърляне на нейните информационни ресурси в единно облачно пространство (ДХЧО).

В заключение на текущия анализ е отбелязано, че макар и да има тенденция за известно нарастване доверието у гражданите и бизнеса относно въвеждането и успешното реализиране на е-управление в България не е високо.

В актуализацията на Стратегията са изведени 15-те основни **принципа на електронното управление**, като съобразно текущото състояние и местните специфични условия, принципната рамката е доразвита с още 9 принципа. Рамката е със задължителен характер за прилагащите я административни органи, лицата, осъществяващи публични

функции и организациите, предоставящи обществени услуги. Тези допълнителни принципа са:

- поставяне на потребителя в центъра на административното обслужване - при проектирането на е-услугите да се отчитат нуждите, очакванията и интересите на потребителя;
- проактивно предоставяне на услуги;
- мрежова и информационна сигурност - цифровата среда да противостои на преднамерени и/или непреднамерени заплахи, да реагира на тях и да се възстановява след въздействие на заплахите; всички дейности да се основават на изискванията на нормативните актове, на стандартите и добрите практики за мрежова и информационна сигурност, като съответните елементи се интегрират още на етапа на проектиране на информационни системи (ИС) и е- услуги;
- наличност на информацията онлайн;
- електронно уведомяване – използване на безхартиена комуникация;
- отворени данни – данните, генерирани от общественния сектор да са в отворен машинночетим формат и да са достъпни за повторна употреба;
- прилагане на подход на стандартизация – отворени формати за работа и обмен на документи, унифициране на данните и на тяхната структура, единни нормативни изисквания и индустриални стандарти към информационните системи и е-услугите;
- измеримост – използване на технологии, които позволяват измерване на качеството и количеството на услугите, за да се гарантира изпълнението на принципа: „Плащаш, колкото си ползвал“;
- съответствие с архитектурата на е-управлението – всички архитектури по области на политики и технологични решения на административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги, задължително да съответстват на принципите, процесите и стандартите, залегнали в тази архитектура.

Визията на Република България в областта на електронното управление до 2025 г. е определена като постигане на необратима цифрова трансформация в публичния сектор, което включва:

- Трансформация на модела на предоставяне на електронни административни услуги, ориентирани към потребителя, чрез промяна на технологичните и административни процеси, които стоят зад тях, с резултат намаляване на административната тежест за гражданите и за бизнеса;
- Цифрова трансформация на публичния сектор, основана на данни;
- Изграждане на модерна цифрова администрация, включително внедряване на онлайн инструменти за гражданско участие;
- Високо ниво на мрежова и информационна сигурност;
- Високо качество на поддръжка на споделените ресурси на е-управлението.

Очакванията са към 2023 г. всеки гражданин на Р България да може да общува изцяло по електронен път с държавната администрация като получава лесно, сигурно и надеждно персонализирани административни услуги.

В Стратегията се предвижда също и дългосрочно развитие в посока изграждането на мобилно е-управление (m-Government) което представлява предоставянето на електронните услуги чрез мобилни платформи и устройства, което ги прави лесни за използване от потребителите и достъпни по всяко време от всяко място. Паралелно с изграждането на инфраструктурата е предвидено да се работи по основните предизвикателства, свързани със сигурността на мобилното е-управление.

В актуализираната Стратегия са дефинирани две стратегически цели, с определени към тях специфични цели, индикативни мерки и действия за развитие (съгласно принципите на Стратегията), съответните резултати за постигане към 2025 г. и отговорни институции.

Стратегическа цел 1: Трансформиране на администрацията и публичните институции в цифрови. Целта е дефинирана в съответствие с европейски приоритет 1 „Модернизиране на публичната администрация с ИКТ, като се използват ключови цифрови фактори за постигане на успех“ и 2 „Осигуряване на трансгранична мобилност с оперативно съвместими цифрови публични услуги“. За отговорни институции по изпълнението на стратегическата цел са определени – ДАЕУ, Централни и териториални администрации, ВСС.

Към първата стратегическа цел са определени следните специфични цели:

- **Специфична цел 1.1:** Осигуряване на оперативна съвместимост на информационните ресурси по подразбиране. За реализацията на специфичната цел са определени общо 13 мерки са предвидени за развитие на нормативната уредба, Националната рамка за оперативна съвместимост, създаване, надграждане и поддръжка на първични и специфични регистри, както и надграждане и поддръжка на Единния портал за достъп до електронни административни услуги;
- **Специфична цел 1.2:** Осигуряване на надеждност и мрежова и информационна сигурност на информационните ресурси на е-управление. За реализацията на специфичната цел са определени общо 14 индикативни мерки и действия за обезпечаване на сигурността на данните и информационните ресурси, прилагане на процедури, процеси, минимални изисквания, добри практики за мрежова и информационна сигурност (МИС), укрепване на капацитета и надграждане на системи за киберзащита;
- **Специфична цел 1.3:** Осигуряване на цифрови решения, информационни системи и споделени ресурси на електронното управление. За реализацията на специфичната цел са определени общо 19 мерки за анализи, оценка и управление на жизнения цикъл на информационните ресурси (ИР) на е-управление на административните органи и публичните институции; прилагане и развитие на единна архитектура на електронното управление; развитие на Държавния хибриден частен облак; развитие и предоставяне на ИТ услуги, включително инфраструктура като услуга (IaaS), платформа като услуга (PaaS), приложения (софтуер) като услуга (SaaS); разработване, удостоверяване, развитие и поддържане на информационните системи, на порталните приложения, на децентрализираните ресурси на административните органи; развитие и поддръжка на интеграционния слой за целите на е-управление и прилагане на иновативни технологии;

- **Специфична цел 1.4:** Оптимизация на работните процеси в администрацията и промяна на модела на данни за предоставяне на електронни услуги по подразбиране (Digital by default). За реализацията на специфичната цел са определени общо 16 мерки, свързани със създаване, внедряване и развитие на модели за събиране, обработка, използване, повторно използване, управление и съхранение на данните; увеличаване на достъпа до висококачествени данни, като същевременно се гарантира, че личните и чувствителни данни са защитени; развитие и поддържане на хоризонталните системи и централизираните системи на електронното управление; реализация на ЕАУ, създаване на пакети от услуги на база „епизоди от живота или бизнеса“, прилагане на жизнения цикъл на ЕАУ; създаване и поддържане на регистри от данни; намаляване/ограничаване на употребата на неструктурирани данни.

Стратегическа цел 2: Електронно административно обслужване, ориентирано към Потребителя. Целта е дефинирана в съответствие с европейски приоритет 3 „Улесняване на взаимодействието между администрациите и гражданите/предприятията с помощта на цифровите технологии с оглед на предоставянето на висококачествени публични услуги“. За отговорни институции по изпълнението на стратегическата цел са определени – ДАЕУ, отговорни администрации, публични институции.

Към втората стратегическа цел са определени следните специфични цели:

- **Специфична цел 2.1:** Улесняване на взаимодействието и изграждане на доверие между потребителя и администрациите, публичните институции, лица, осъществяващи публични функции и организации, предоставящи обществени услуги - за реализацията на специфичната цел са определени общо 9 мерки за разработване, актуализация, оценка на политики, процедури, инструкции, указания, свързани с прилагането на е-управление; развитие на политиката, свързана с електронната идентификация и удостоверителните услуги; публичност на политиката за е-управление;
- **Специфична цел 2.2:** Трансгранично електронно административно обслужване - за реализацията на специфичната цел са определени общо 4 мерки за изграждане на eIDAS възела; участие в значимите европейски проектни инициативи; и въвеждане на изисквания на европейското законодателство.

В актуализацията на Стратегията за електронно управление 2019 – 2025 г. е описан и механизмът за координация, управление и комуникация на изпълнението на Стратегията, както и ползите за гражданите и бизнеса.

Неразделна част от актуализацията на Стратегията е и актуализираната **Концепция за регистрова реформа**. Концепцията е разработена в изпълнение на Стратегическа цел 1. „Трансформиране на администрацията и публичните институции в цифрови“ на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019 – 2025 г. Концепцията е съгласувана със Стратегията за развитие на държавната администрация 2015 – 2020 г. по отношение на ограничаване до минимум на прякото, физическо взаимодействие на гражданите и бизнеса с администрациите, осигуряване на оперативна съвместимост между съществуващите информационни системи и регистри и служебен безвъзмезден обмен на информация и документация

между администрациите. Тя определя целите, принципите, обхвата, мерките за реформа на съществуващия модел и етапите на реформата.

Основната цел на регистровата реформа е да оптимизира организацията на регистрите на държавната администрация, така че да се гарантира: поддръжката на регистрите с възможно най-малко разходи, служебният обмен на информация и данни за предоставяне на качествени услуги, възможността за предоставяне на услуги, базирани на регистрите от други административни органи и качеството, пълнотата и сигурността на данните.

За постигането на целта са определени следните мерки:

- Обединяване на регистри и изграждане на единни регистри по предметни области;
- Централизиране на регистри;
- Отпадане на регистри без нормативно основание и уреждане със закон на регистри, предвидени в подзаконов нормативен акт;
- Дигитализиране на регистри;
- Осигуряване на служебен обмен на данни;
- Нормативно регламентиране и унификация на структурата, формата на данните и технологичните процеси.

Предвидено е реализацията на Концепцията да премине през три етапа: Първият етап обхваща периода месец юли 2019 – месец юли 2021 г.; Вторият етап обхваща периода месец януари – месец декември 2021 г.; Третият етап обхваща периода 2022 – 2025 г.

В Концепцията са описани и следните очаквани ползи за гражданите и бизнеса:

- Обезпечаване на интегритета и повишаване на сигурността на данните;
- Повишаване качеството на предоставяните услуги;
- Контрол върху използваните от администрацията информация и данни;
- Антикорупционен ефект;
- Подобрена бизнес среда и нови възможности за развитие.

2.2. Анализ и оценка на изпълнението на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление на Република България 2019 – 2025 г.

През юни 2021 година е изготвен **Доклад за напредъка по изпълнение на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г. и на мерките от Пътната карта за нейното изпълнение за периода 01.06.2020-31.05.2021 г.**⁴⁸

Докладът е изготвен на база отчет и анализ на реализацията на общо 90 индикативни мерки и действия за развитие, разпределени в общо 6 специфични цели на двете стратегически цели за постигане на визията и осъществяване на националната политика в областта на е-управление.

Общата оценка на изпълнението на Стратегията за отчетния период, посочена в Доклада е много добра, като е уточнено, че по почти 60% от индикативните мерки и действия,

⁴⁸ <https://e-gov.bg/wps/portal/agency/strategies-policies/e-management/strategic-documents>

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 "Дигитална демокрация в действие", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

заложен по специфичните цели се отчита напредък, докато за близо 10% от тях вече има реализирани резултати.

Напредъкът, отчетен в Доклада за изпълнението на мерките по Стратегията за периода 01.06.2020-31.05.2021 г. е обобщен в следващата таблица.

Таблица 5. Напредък в изпълнението на мерките по Стратегията за периода 01.06.2020-31.05.2021 г.

Мерки и действия	Изпълнение в %
Мерки и действия, по които е отчетен напредък	57 %
Мерки и действия, по които не се отчита напредък	23 %
Мерки и действия, по които има постигнати резултати	9 %
Мерки и действия, които подлежат на ревизия/отпадане	11 %

Отчетът за изпълнението на мерките по **Стратегическа цел 1 „Трансформиране на администрацията и публичните институции в цифрови”** включва реализираният напредък по четирите специфични цели.

В рамките на **Специфична цел 1.1: „Осигуряване на оперативна съвместимост на информационните ресурси по подразбиране“** са предвидени 13 мерки.

За отчетния период са предприети действия за изпълнение на следните мерки:

- ✓ развитие на нормативната уредба и регламентиране на информационните системи и регистри в съответните нормативни актове;
- ✓ развитие на Националната рамка за оперативна съвместимост, включително регистри за оперативна съвместимост - Регистър на регистрите, Регистър на стандартите и др., стандарти и спецификации за оперативна съвместимост; надграждане, внедряване и поддържане, стандартизация и унификация на системи и регистри и на възможността за обмен и интеграция на данни между тях, синхронизация на регистри и интеграция с външни системи;
- ✓ реализиране на принципа за еднократно събиране и многократно използване на данните и изпълнението на регистровата реформа;
- ✓ създаване, надграждане и поддръжка на първични и специфични регистри на административните органи и публичните институции, намаляване/ограничаване на употребата на неструктурирани данни.

По **Специфична цел 1.2: „Осигуряване на надеждност и мрежова и информационна сигурност на информационните ресурси на е-управление“** са предвидени 14 индикативни мерки.

За периода 01.06.2020-31.05.2021 г. в Доклада се отчита напредък по следните мерки на Специфична цел 1.2:

- ✓ разработване и реализация на системи и процедури за управление на мрежовата и информационната сигурност;
- ✓ прилагане на минимални изисквания за мрежова и информационна сигурност;
- ✓ реализиране на утвърдени добри практики за мрежова и информационна сигурност;
- ✓ проверки при прилагане на минимални изисквания за мрежова и информационна сигурност;

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

- ✓ укрепване на капацитета и способностите на екипите за реагиране при компютърни инциденти на национално и на секторно ниво и съответните оперативни центрове за киберсигурност;
- ✓ изграждане на капацитет и устойчиви навици за киберхигиена на индивидуално и организационно ниво.

В рамките на **Специфична цел 1.3: „Осигуряване на цифрови решения, информационни системи и споделени ресурси на електронното управление“** са предвидени 19 мерки.

Напредък е отчетен по следните мерки:

- ✓ жизнен цикъл на информационните ресурси за е-управление, анализи и оценки, надграждане и поддръжка на информационните ресурси за е-управление;
- ✓ поддържане и развитие на единна архитектура на електронното управление;
- ✓ развитие, поддръжка и управление на Държавен хибриден частен облак и предоставяне на ИТ услуги;
- ✓ реализиране на архитектурния модел на е-управление в администрацията, развитие и управление на каналите за достъп до ЕАУ, развитие и поддържане на информационните системи, на порталните приложения и на децентрализираните ресурси на административните органи;
- ✓ прилагане на иновативни технологии – навлизането на технологиите от последно поколение, т.нар. emerging technologies.

За изпълнението на **Специфична цел 1.4. „Оптимизация на работните процеси в администрацията и промяна на модела на данни за предоставяне на електронни услуги по подразбиране (Digital by default)“** са заложи 16 мерки.

За разглеждания период е отчетен напредък по следните мерки:

- ✓ реализация на ЕАУ;
- ✓ развитие и поддържане на хоризонталните системи и централизираните системи на електронното управление.

Отчетът за изпълнението на мерките по **Стратегическа цел 2 „Електронно административно обслужване, ориентирано към потребителя“** в Доклада включва реализираният напредък по двете специфични цели.

Специфична цел 2.1. „Улесняване на взаимодействието и изграждане на доверие между потребителя и администрациите, публичните институции, лица, осъществяващи публични функции и организации, предоставящи обществени услуги“ обхваща 9 мерки.

За периода са предприети действие за реализацията на следните мерки:

- ✓ разработване, актуализация, оценка на политики, процедури, инструкции, указания, свързани с прилагането на е-управление;
- ✓ развитие на политиката, свързана с електронната идентификация;
- ✓ публичност на политиката за е-управление и предоставяне на информация за изпълнението ѝ.

В рамките на **Специфична цел 2.2. „Трансгранично електронно административно обслужване“** са заложи 4 мерки.

Напредък е отчетен по следните две от тях:

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

- ✓ изграждане на eIDAS възела;
- ✓ участие в значимите европейски проектни инициативи; и въвеждане на изисквания на европейското законодателство.

Като заключение от извършения анализ на изпълнението на Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г. и на мерките от Пътната карта за нейното изпълнение за периода 01.06.2020-31.05.2021 г. следва да се отбележи, че оценката на реалния ефект от изпълнението на целите и прилагането на мерките е затруднена поради факта, че стратегическите и специфични цели не са разработени в съответствие с концепцията SMART⁴⁹, за тях не са налице индикатори за изпълнение и измерими резултати, на база на които да бъде оценено въздействието от постигането им. Това се потвърждава и от констатациите в Доклада от изпълнението на договор с Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ) № 66/19.08.2021 г. с предмет „Извършване на независими анализ и междинна оценка на изпълнението на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България и на Пътната карта за нейното изпълнение“.⁵⁰

2.3. Анализ на развитието на цифровата трансформация в Република България по разработените на европейско и световно ниво критерии, показатели и индекси.

Бенчмарк за електронно управление (eGovernment Benchmark)

За определяне на състоянието на цифровата трансформация на европейските публични администрации Европейската комисия (ЕК) провежда ежегодно изследване в областта на електронното управление, като възлага дейността на Генерална дирекция „Комуникационни мрежи, съдържание и технологии“, отговорна за разработването на Единен цифров пазар. Изследването (Бенчмарк) представлява процес на сравнителен анализ по определени критерии за оценка в избрани области на начина, по който се предоставят цифрови обществени услуги между 27-те държави членки на ЕС, държавите от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕСТА) и страните кандидатки за членство в ЕС.

Изследването разглежда и измерва по система от специфични показатели от най-високо ниво четирите основни стълба на електронното управление. Четирите измерения, използвани за оценка на онлайн обществените услуги, са:

- **Ориентираност към потребителя** – До каква степен услугите се предоставят онлайн? Доколко са мобилни? И какви онлайн механизми за поддръжка и обратна връзка съществуват?;
- **Прозрачност** – Публичните администрации предоставят ли ясна и публична информация за това как се предоставят техните услуги? Прозрачни ли са по отношение на процесите на изготвяне на политики и проектиране на цифрови услуги, както и относно начина, по който се обработват личните данни на хората?;
- **Ключови фактори** – Какви технологични фактори съществуват за предоставяне на услуги на електронното правителство?;

⁴⁹ От англ. абривиатурата SMART- съкращение на Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-dependent

⁵⁰ <https://e-gov.bg/wps/portal/agency/strategies-policies/e-management/strategic-documents>

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

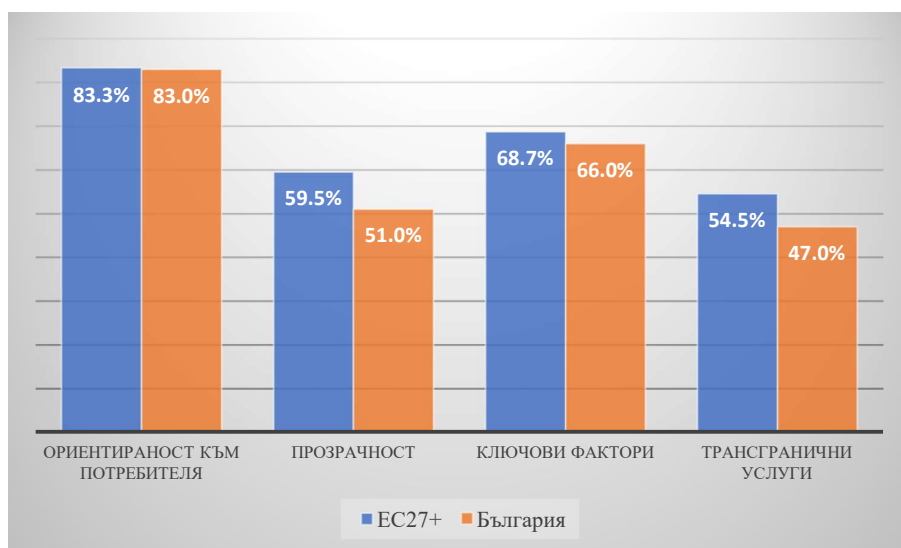
- **Трансгранични услуги** – Доколко гражданите от чужбина имат достъп и използват онлайн услугите? И какви механизми за онлайн поддръжка и обратна връзка има за трансгранични потребители?.

Докладът „Бенчмарк за електронно управление 2022“⁵¹ на Европейската комисия е публикуван на 28 юли 2022 г. В него е извършена оценка на предоставянето на услуги на електронното правителство в 35 страни в Европа, 27-те държави-членки на ЕС и Исландия, Норвегия, Швейцария, Албания, Черна гора, Северна Македония, Сърбия и Турция. Граждани от участващите страни са оценили цифровите правителствени услуги, като са посетили и оценили над 14 000 уебсайта.

Съгласно резултатите от изследването, обобщената оценка по четирите стълба на електронното управление в процентни пункта за България е 61 %, при средно за изследваните страни – 68%. Това я нарежда на 23-то място. Тук следва да се отбележи, че, независимо от факта, че в сравнение доклада от 2021 г. увеличението е само с 1 пункт при непроменена обща оценка за страните, България се е придвижила напред в класацията с 4 позиции (от 27-мо място през предишната изследвана година).

В следващата фигура са представени резултатите от оценката в „Бенчмарк за електронно управление 2022“ за България по четирите стълба на електронното управление спрямо общата оценка за изследваните държави.

Фигура 1. Резултати от оценка на България в „Бенчмарк за електронно управление 2022“

Видно от графиката, България е достигнала средното за изследваните държави равнище по стълб „Ориентираност към потребителя“. Това се дължи най-вече на показателя за мобилност на услугите, по който страната изпреварва средното равнище с 2 процентни пункта. Изоставане от средното ниво се наблюдава при показателите за степента на дигитализация на услугите и използваемост по отношение на наличната онлайн поддръжка и механизмите за обратна връзка.

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/egovernment-benchmark-2022>

По отношение на прозрачността, оценката за България е с почти 10 пункта по-ниска от средната. Въпреки това, в сравнение с изследването през 2021 г., страната бележи значителен ръст по показателя за събиране и обработване на личните данни, като от 47 пункта, спрямо 68,3 средно за ЕС27+, достига 63 пункта, при 69,4 % средно.

Малко под средното равнище е оценката на България по стълб „Ключови фактори“. В сравнение с оценката по останалите показатели в този стълб, които са под средните за изследваните държави, страната постига значително по-високо от средното ниво по показателя „цифрова поща“, отчитащ възможността администрацията да общува по електронен път с граждани или бизнес чрез лични пощенски кутии или други цифрови пощенски решения (89 пункта спрямо 76,3 средно за ЕС27+).

Значителен напредък в сравнение с предишния изследван период се наблюдава при оценката на България по стълб „Трансгранични услуги“. Оценката в доклада от 2022 г. е повишена с 10 пункта при непроменено средно ниво на показателите, спрямо предходното изследване. Това се дължи главно на показателя, свързан с осигуряването на интерактивна поддръжка и помощ на потребителите на цифрови услуги от чужбина и функционирането на обратна онлайн връзка с тях. По този показател, страната е оценена с 24 пункта по-високо, в сравнение с доклада от 2021 г., като надскача средната оценка с 2 пункта.

Анализът на резултатите от оценката в доклада „Бенчмарк за електронно управление 2022“ показва, че не е налице промяна на достигнатото общо ниво на цифровизация в България, в сравнение с доклада от 2021 г., което е с 10 пункта по-ниско от средното за изследваните държави. Негативна е и тенденцията по показателя „Проникване“, отчитащ използването на възможностите на онлайн каналите за получаване на обществени услуги. България изостава по този показател с 37 пункта от средното равнище, като в сравнение с доклада от 2021 г., това изоставане е увеличено с 6 пункта.

По отношение на индикаторите, отчитащи специфичните характеристики на средата, в която се развива електронното управление, в доклада се отбелязва, че почти по всички от тях (дигитални умения, качество, откритост, дигитализация в частния сектор), нивото е под средното за изследваните държави. Напредък се наблюдава единствено по индикаторът за свързаност, който почти е достигнал средното за изследваните държави.

В заключение, в доклада се отбелязва, че съпоставяйки относителните и абсолютните показатели, България се представя по-слабо по отношение на навлизането и развитието на цифровизацията. Въпреки ниските абсолютни стойности, както в цифровизацията, така и в проникването, тези резултати са подобни на тези на други държави със сравними характеристики на околната среда. Това означава, че страната достига очакваното ниво на цифровизация на бек- и фронт-офисите и цифровите обществени услуги са широко разпространени предвид характеристиките на околната среда.

Индекс за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI).

Индексът за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (Digital Economy and Society Index) е съставен индекс, разработен от Европейската комисия (DG CNECT), който измерва напредъка на страните от ЕС чрез обобщаването на различни показатели за развитието на държавите в областта на цифровата конкурентоспособност.

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Европейската комисия следи напредъка на държавите членки в областта на цифровите технологии и публикува годишни доклади за индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI) от 2014 г. насам. Всяка година в докладите относно DESI се включват профили на отделните държави, които помагат на държавите членки да идентифицират области, в които са необходими приоритетни действия, както и тематични глави, в които се предоставя анализ на равнище ЕС в ключови области на цифровата политика. В индекса DESI се прави класация на държавите членки според тяхното равнище на цифровизация и се анализира техният относителен напредък през последните пет години, като се отчита отправната им точка.

Показателите за измерване на индекса са групирани в четири ключови области:

- **Човешки капитал** – включва показатели, измерващи както основните интернет умения на потребителите, така и развитието на уменията на напредналите интернет потребители;
- **Свързаност** – включва показатели, измерващи както предлагането, така и търсенето на фиксиран и мобилен широколентов достъп;
- **Интегриране на цифрови технологии** – областта включва показатели за наблюдение на интегрирането на нови цифрови технологии в бизнеса и електронната търговия;
- **Цифрови обществени услуги** – включва показатели за нивото на електронното управление, търсенето и предлагането на онлайн публични услуги за гражданите и бизнеса.

Докладите DESI 2022⁵² се основават основно на данни от 2021 г. и проследяват напредъка, постигнат в държавите-членки на ЕС в областта на цифровите технологии. Отчита се, че по време на пандемията от COVID-19 държавите членки напредват в усилията си за цифровизация, но все още се борят да запълнят пропуските в цифровите умения, цифровата трансформация на МСП и внедряването на модерни 5G мрежи.

Комисията е коригирала индекса DESI, за да го приведе в съответствие с четирите основни направления, посочени в предложението на Комисията за Решение за създаване на политическа програма „Път към цифровото десетилетие“⁵³, което към момента на публикуване на докладите е на етап обсъждане от Европейския парламент и Съвета. В предложението се определят цели на равнището на ЕС, които трябва да бъдат реализирани до 2030 г., за да се постигне всеобхватна и устойчива цифрова трансформация във всички сектори на икономиката. С 11 от показателите на DESI за 2022 г. се измерват цели, заложи в програмата за цифровото десетилетие. Планира се в бъдеще DESI да се синхронизира още по-тясно с програмата за цифровото десетилетие, за да се гарантира, че в докладите се обхващат всички цели.

В докладите за измерване на индекса DESI за 2022 г. е отчетено, че всички държави-членки на ЕС отбелязват напредък, но общата картина на цифровизацията в държавите-членки е смесена. Нивото на сближаване между държавите-членки се увеличава, но разликата между лидерите в ЕС и тези с най-ниски резултати в DESI е твърде голяма. По отношение на подобренията, повечето държави-членки на ЕС са постигнали добър

⁵² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>

⁵³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/europes-digital-decade>

www.eufunds.bg

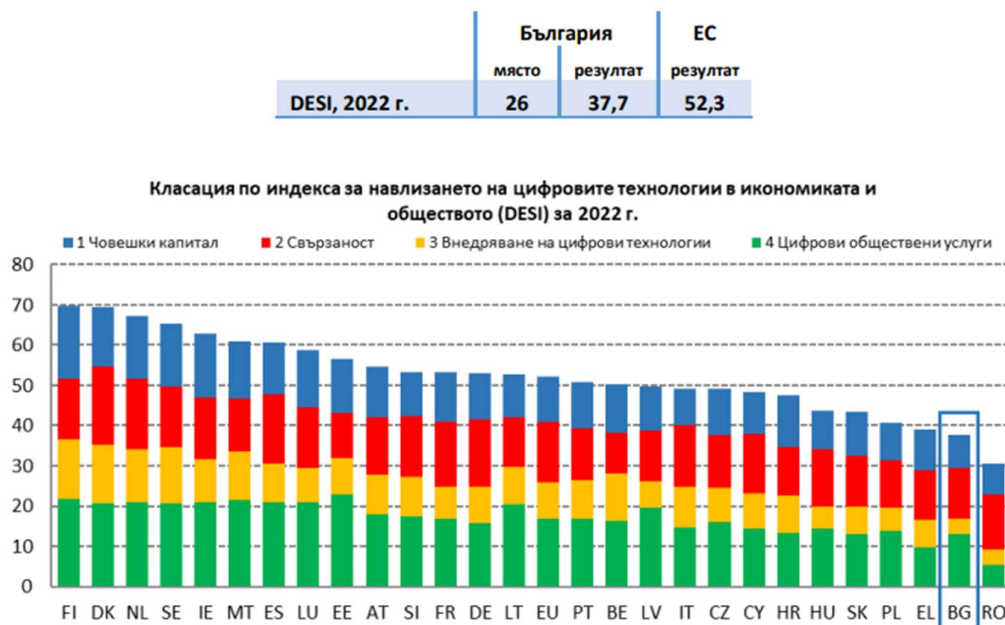
BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

напредък през последните 5 години, но всички те следва да положат съгласувани усилия, за да постигнат целите на цифровото десетилетие.

На следващата фигура е показано мястото на България в класацията по индекс DESI за 2022 г.

Фигура 2. Класиране на България по индекс DESI за 2022 г.

Както е видно от фигурата, България се нарежда на 26-о място от 27-те държави-членки на ЕС в индекса DESI за 2022 г. В доклада за прегледа на напредъка за страната се отбелязва, че резултатът DESI на България нараства средно с 9% годишно през последните пет години. Предвид позиционирането на България е констатирано, че този темп на растеж не е достатъчен, за да може страната да догони останалите страни-членки.

В доклада за измерване на индекса DESI за 2022 г. за България е отбелязано, че по отношение на цифровите умения, въпреки положените в последно време по-големи усилия страната остава значително под средната стойност за ЕС от 45,7 с резултат от 32,6. Делът на хората, притежаващи поне основни цифрови умения, както и на тези с цифрови умения над основните, е по-нисък от средния за ЕС, като във втория случай разликата е значителна (8% спрямо средната стойност за ЕС от 26%). Като се имат предвид амбициозните цели на ЕС за 80% от възрастните да имат поне основни цифрови умения до 2030 г., се препоръчва страната да положи повече усилия, за да бъдат обхванати онези над две трети от населението без такива умения. Страната също така изостава спрямо дела на специалистите в областта на ИКТ от работната сила (3,5% спрямо 4,5% средно за ЕС). Отчетено е обаче, че в България делът на жените специалисти в тази област е висок.

В областта на Свързаността, за България се отчита постигането на много добър резултат при покритието с 'Fibre to the premises coverage' (85% от домакинствата спрямо 50% в

ЕС). Цените са ниски, но цялостното усвояване на фиксиран и мобилен широколентов достъп до интернет остава ниско.

Що се отнася до цифровизацията на предприятията, възприемането на цифрови технологии от малките и средни предприятия (МСП) достига почти наполовина от средното за ЕС. Само 6% от българските предприятия използват големи информационни масиви, 10% - услуги в облак и 3% изкуствен интелект (ИИ) в сравнение с целите на ЕС от 75% за всяка технология до 2030 г. С цел да подпомогне цифровизацията на предприятията, България използва европейски центрове за цифрови иновации.

В Доклада е констатирано, че България е изправена пред множество предизвикателства по отношение на цифровизацията на обществените си услуги, тъй като отчита недостатъчни резултати по повечето показатели с изключение на отворените данни, където равнището отговаря на средното за ЕС. Само 34% от потребителите на интернет взаимодействат онлайн с държавната администрация в сравнение със средната стойност за ЕС от 65%. Подчертано е, че предоставянето на цифрови обществени услуги за обществеността (59% спрямо средната стойност за ЕС от 75%) трябва да се подобри значително, за да може България да допринесе за постигането на целите на програмата „Дигитално десетилетие“, според които всички ключови административни услуги да се предлагат онлайн до 2030 г.

В заключение, в доклада се посочва, че за да преодолее слабостите в цифровата трансформация и достигне равнището на останалите страни-членки на ЕС, в България са необходими дългосрочни, постоянни усилия на политическо и административно равнище, основаващи се на силните страни на страната с цел осъществяване на реформите и инвестициите в четирите измерения.

Проучвания на ООН на електронното управление (UN E-Government Survey)⁵⁴

Проучването и измерването на развитието на електронното правителство (UN E-Government Survey) се провежда от Департамента по икономически и социални въпроси на Организацията на обединените нации (ООН). Първото издание е от 2003 г., като в следващите години индексът се публикува всяка година. След 2008 г. започва да излиза веднъж на две години.

Проучванията се публикуват в доклад, в който се оценява състоянието на електронното управление на всички 193 държави членки на ООН и се измерва ефективността им при предоставянето на електронни обществени услуги.

Проучването проследява готовността и капацитета на националните администрации да използват ИКТ при предоставянето на обществени услуги чрез Индекса на развитие на електронното управление (United Nations E-Government Development Index - EGDI). EGDI е съставен индекс, базиран на среднопретеглената стойност на три индекса, измерващи адекватността на телекомуникационната инфраструктура, способността на човешките ресурси да използват ИКТ и наличието на онлайн услуги. Измерва се също и доколко са ефективни държавните институции във включването на обществото в процеса на формиране на политики.

⁵⁴ <https://publicadministration.un.org/en/Research/UN-e-Government-Surveys>

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

От анализа на докладите от проучванията на ООН на електронното управление за последните три отчетни периода (2016, 2018 и 2020 г.) е видно, че България бележи последователен напредък в развитието на електронното управление, като в класацията на EGDI за 2016 г. е на 52 място с индекс 0.6376 и оценка „високо ниво на развитие“, за 2018 г. е на 52 място с индекс 0,7177. През 2020 г. за първи път страната ни влиза в категорията на държавите с много висока степен на развитие на електронното управление, заедно със страните от европейската регионална група Чехия, Словакия, Латвия, Хърватия, Унгария и Румъния. България получава оценка по EGDI 0,7980, която ѝ отрежда 44-то място сред 193 изследвани държави.

Към момента на издаване на настоящия доклад, докладите от проучването на ООН за електронното правителство за 2022 г. не са издадени. Темата на 12-ото издание на проучването е „Бъдещето на цифровото управление“. То разглежда как цифровото правителство може да улесни интегрираните политики и услуги в 193 държави-членки на ООН. Подкрепя усилията на държавите да предоставят ефективни, отговорни и приобщаващи цифрови услуги за всички и да преодолеят цифровото разделение. Проучването включва класация на цифровото правителство на 193 държави-членки на ООН. Проучването от 2022 г. е първото, което включва и оценка на електронното управление в най-населения град във всяка държава-членка на ООН.

3. Преглед на съотносимите стратегически документи в областта на спорта и културата

Прегледът на стратегическите документи в областта на спорта и културата, имащи отношение към цифровата трансформация в тези сектори е свързан с изпълнението на следващите дейности по проекта (Дейност 3 и Дейност 4), в рамките на които се предвижда проучване и анализ на нивото на дигитализация в спорта и културата, анализ на нуждите и предизвикателствата и подготовка на препоръки за съставянето на Секторни стратегии за дигитализация в двата сектора.

Както е отбелязано в проекта, **спортът** е една от областите, в която по различни причини, дигитализацията навлиза с бавни темпове. Независимо от естеството на тази важна част от живота на всички, свързана преди всичко с физическата активност на индивида, има различни аспекти в дейността на националните държавни и частни спортни клубове и организации, които имат потенциал за бърза дигитална трансформация.

Спортът е заложен като 12-ти приоритет в **Националната програма за развитие България – 2030 г.** За нея е разработена „Детайлизирана стратегия по Приоритет 12 „Здраве и спорт“ на Националната програма за развитие България 2030“⁵⁵. Прегледът на детайлизираната стратегия показва, че по отношение на спорта не са предвидени мерки, свързани с цифровизацията на сектора и въвеждането на цифрови технологични решения при предоставянето на услуги за обществото.

В областта на **културата** цифровизацията е насочена приоритетно към опазването на културното наследство. В България напоследък, с финансовата помощ на различни програми като Норвежкия финансов механизъм, Програма Хоризонт и други програми

⁵⁵ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5192>

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 „Дигитална демокрация в действие“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

на ЕС, бяха реализирани редица мерки, насочени към дигитализиране на националното културно наследство.

В **Националната програма за развитие България – 2030 г.** сектор „Култура“ е включен в приоритет 13 „Култура, наследство и туризъм“, който цели развитие и съхранение на културното богатство и оползотворяването на потенциала му като инструмент за социално сближаване, стимулиране на творческата и иновативна мисъл, както и за генериране на икономически ползи. Два от подприоритетите от Програмата включват цели и мерки, свързани с дигиталната трансформация в областта на културата.

Подприоритет 13.1 „Културно многообразие и достъп до култура“ залага амбицията да се улесни достъпа до нови и разнообразни форми на културно изразяване чрез създаването на условия за дигитализиране на съществуващо културно съдържание, както и на нови дигитални форми със средствата на модерните технологии.

Една от целите на **Подприоритет 13.2 „Културно наследство“** е създаване на условия за дигитализиране на културно наследство с оглед на неговото опазване, представяне и популяризиране. Дигитализирането на културни ценности е определен като индикатор за постигането на тази цел с целева стойност от 40 000 обекта, при текуща стойност за 2020 г. – 350. Дейностите са обособени в област на въздействие 13.2.в „Разширяване на обхвата на електронните услуги, свързани с културното наследство“ и обхващат:

- ✓ Ускоряване на процеса по дигитализация на културните ценности чрез финансово, техническо и кадровото обезпечаване на културните институти, въвеждането на единни стандарти за дигитализиране и създаване на регистри в съответствие с националните приоритети за опазване и разширяване на достъпа до културното наследство и електронни услуги.
- ✓ Разработването и въвеждането на единен софтуер за дигитализация на движимото културно наследство и обучението на специалисти, което да се осигури ефективно използване на ресурсите за развитие на културните и творческите индустрии, да се подобри взаимодействието между културните институти и органите на държавна и общинска власт в борбата с престъпления с културни ценности, включително нелегалния им трафик.

Друг стратегически документ, в който са заложили цели, свързани с дигитализацията в областта на културата е **„Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.“** В документа сектор „Култура“ е включен като отделна област на въздействие. Основните цели на бъдещата политика на културна цифровизация са насочени към насърчаване показването на богатството на българското културно наследство и създаването на съдържание и нови онлайн услуги, включително за развлечение, образование и туризъм. Реализацията на тази политика следва да спомогне за подобряване на качеството и разнообразието на цифровизираните материали в областта на културата и насърчаване развитието на нови методи за реставрация и опазване на културното наследство посредством информационните технологии, както и качеството и техническите стандарти за съдържанието. Чрез цифровизацията ще има възможност да се популяризират и подкрепят доброволните споразумения за цифровизация в големи мащаби и да се положат активни усилия за обогатяването и достъпността на онлайн съдържанието на културни ценности при спазване на авторските права. Като важна цел е посочено създаването на цифрови центрове в културни институти и университети,

които да гарантират устойчивост на проектите по цифровизация на културното наследство и в бъдеще и увеличаването на експертния потенциал на заетите в цифровизацията в цифровите центрове.

Библиотеките в европейски и световен мащаб са центрове за информация, неформално обучение, култура, творчество, комуникация и интеграция. Те могат да подпомагат развитието на ИКТ и информационните умения, продължаващото цифровизиране и персонализиране на информацията, както и решаването на проблеми, пряко свързани с образователното, социалното и демографско развитие на обществото. Те насърчават цифровото включване на гражданите и икономическото благосъстояние и социалното благополучие на обществото, като мерките са насочени към помощ за безработни и търсещи работа или започващи нов бизнес; подкрепа на малкия бизнес и малките предприятия; възможност за изграждане на ключови компетентности; преодоляване на социалната изолация, неравенството, разделението на общностите и подобряване на здравето на гражданите.

Мерките за развитие на обществените библиотеки изискват нов подход към библиотечния сектор в страната, като се популяризира важността и ценността им за развитието на местната общност чрез застъпничество сред всички заинтересовани страни и обществени фактори. Целта на политиката в тази област е създаване на ефективна библиотечна мрежа за предоставяне на качествени библиотечни услуги, свързани по-точно с нуждите на гражданите, осигуряване на възможности за лесен и широк достъп до библиотечно обслужване, подходящо технологично и техническо оборудване и създаване на условия за превръщането на обществените библиотеки в места за общуване, културни събития и творчество.

Като краен ефект, в документа се посочва, че в изпълнение на Националната програма за развитие България 2030, цифровизацията на културното наследство ще допринесе за културното многообразие и за съхранение и оползотворяването му като ресурс за устойчиво развитие на страната и нейните региони. Предвижда се да бъдат предприети мерки за неговото популяризиране в национален и международен план, включително чрез обмен на информация и въвеждане на добри практики. В допълнение да бъдат предприети действия в посока изграждане на необходимата материална и техническа инфраструктурата за създаване на ключови регистри и цифровизация на културни ценности и за управление на културното наследство.

4. Предложение за механизъм за участието на гражданите и бизнеса в процеса на дигитална трансформация в България

Прегледът и анализа по изпълнението на стратегическите и програмни документи, свързани с предоставянето на цифрови обществени услуги дава основание да се заключи, че е налице значителен напредък в дигиталната им трансформация, както на европейско, така и на национално ниво. Въпреки това, все още съществуват редица предизвикателства пред улесняване на достъпа до тези услуги и разширяване на използването им с цел подобряване на качеството.

В доклада „Бенчмарк за електронно управление 2022“ се констатира, че администрациите в цяла Европа до голяма степен са се справили с предизвикателството на пандемията от коронавирус и са ускорили трансформацията на цифровите услуги, но

www.eufunds.bg

BG05SFOP001-2.025-0106-C01 “Дигитална демокрация в действие”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление” 2014-2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

все още са налице редица проблеми, за решаването на които са дадени следните препоръки, насочени към подобряване на предоставянето на електронно правителство:

- Да се даде приоритет на дизайна, ориентиран към потребителите, за да се гарантира, че услугите на електронното правителство са приобщаващи за потребителите в цялото им многообразие, включително потребители със слаби дигитални умения или такива, живеещи с увреждания;
- Да се рационализира предоставянето на услуги на електронното правителство, така че потребителите да имат достъп до всички услуги, чрез обслужване на едно гише.
- Да се рационализира оперативната съвместимост между различните администрации, за да се осигури по-последователно, по-малко тромаво предоставяне на обществените цифрови услуги.

Наличието на такива проблеми и предизвикателства е отчетено и в Актуализираната стратегия за развитие на електронното управление на Република България 2019 – 2025 г., в която се посочва, че „все още активното ангажиране на гражданите и бизнеса в проектирането и създаването на ориентирани към потребителите и персонализирани електронни административни услуги е в недостатъчна степен“.

В Доклада от изпълнението на договор с предмет „Извършване на независими анализ и междинна оценка на изпълнението на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България и на Пътната карта за нейното изпълнение“ са отправени препоръки да бъдат включени активно и гражданите и бизнеса, в съответствие с принципа за поставяне на потребителя в центъра на административното обслужване, с оглед отчитане на нуждите и очакванията им още на етап дизайн на конкретни мерки, както и да се обмисли възможността да се въведат работещи механизми за включване на бизнеса и гражданите в процеса на разработването им.

Липсата на адекватни механизми, чрез които гражданите и бизнеса да бъдат ангажирани в проектирането и тестването на електронни услуги, води до скептично отношение на тези целеви групи и недоверие към сигурността на тези услуги, независимо от явните им предимства.

Това предполага търсенето на решения за създаването на инструментариум за увеличаването на участието на гражданите и бизнеса в разработването и мониторинга на изпълнението на стратегическите документи в сферата на предоставянето на цифрови обществени услуги.

Такива решения биха могли да се търсят в посока включването на представители на неправителствени организации от ИТ сектора и други организации, представляващи гражданското общество на национално и регионално ниво в различните съвети, определени в Стратегията за електронно управление. Друг вид модел би могъл се търси и чрез създаването и популяризирането на отделни он-лайн платформи, в които още на ниво разработване на системи и други технологични решения за предоставяне на цифрови обществени услуги да бъде търсена широка обществена дискусия за практическото им приложение и полза за гражданите и обществото.

В рамките на настоящия проект са предвидени проучвания на нивото на дигитализация на общинските услуги и услугите в областта на спорта и културата, предизвикателствата и възможностите. На база на проучванията ще бъдат изготвени и конкретни препоръки

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

и подготовка за Общински стратегии за дигитална трансформация и секторни стратегии в спорта и културата. При извършването на проучванията ще бъдат изведени и конкретни предложения за изграждането на механизъм за участието на гражданите и бизнеса в процеса на дигитална трансформация в България.